

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และคณาจารย์สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ที่ได้เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดในการทำวิทยานิพนธ์ นอกจากนี้ยังกรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ท่านอนันต์ ภูสิทธิกุล ผู้ตรวจราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ สัตวแพทย์หญิงฉวีวรรณ วิริยะภาค ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 1 และ นายสุรชน ต่างวิวัฒน์ ปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ขอขอบพระคุณเพื่อนข้าราชการสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง ที่อนุเคราะห์และอำนวยความสะดวกในการสัมภาษณ์อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ขอขอบพระคุณ คุณสม โภชน์ กริบกระโทก เลขานุการกรมประมง ที่ให้คำปรึกษาแนะนำจนเป็นผลให้วิทยานิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนกำลังใจจากคุณแม่พิมพ์ใจ คุณพ่อสุเมฆ แก้วน้าใส ตลอดจนเพื่อนนักศึกษา ผู้วิจัยถือว่ามีความสำคัญต่อการนำไปสู่ความสำเร็จ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์นี้ จะยังประโยชน์ต่อการศึกษาและการส่งเสริมการเกษตรตลอดจนเกษตรกรทั้งมวล คุณค่าและความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบแต่ บิดามารดา ครูบาอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

พัชราภรณ์ แก้วน้าใส

มิถุนายน 2547

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในจังหวัดอ่างทอง

ผู้วิจัย นางสาวพัชราภรณ์ แก้วน้ำใส ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต(ส่งเสริมการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ
ปีการศึกษา 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานบางประการของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน (2) บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในการพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ (3) ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คืออาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง และยังคงปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน จำนวน 231 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มแบบง่ายตามแผนแบบการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นภูมิจำนวน 147 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows โดยใช้สถิติคือ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านมีอายุเฉลี่ย 46.57 ปี เกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย จบประถมศึกษาปีที่ 4-6 อาชีพหลักทำนา อาชีพรองเลี้ยงปศุสัตว์ มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเองเฉลี่ย 13.29 ไร่ ปฏิบัติงานด้านอาสาสมัครเฉลี่ย 4.89 ปี สาเหตุในการมาปฏิบัติหน้าที่อาสาเนื่องจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ชักชวน หลักระบุที่เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมมากที่สุดคือ หลักระบุอาสาสมัครชนบท ชนคปศุสัตว์ที่เลี้ยงมากที่สุด คือสัตว์ปีก โดยเลี้ยงเฉลี่ยคนละ 129.82 ตัว อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านทำการเลี้ยงสัตว์ของตนโดยมีการคัดเลือกพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ของตนเอง โดยเลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดี อาหารและการให้อาหารขึ้นอยู่กับชนิดปศุสัตว์ โค กระบือ ปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ โดยเสริมอาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัทที่มีสารอาหารครบตามความต้องการ ทำวัคซีนป้องกันโรคระบาด ถ่ายพยาธิภายในและภายนอก อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านทำหน้าที่เป็นผู้นำเกษตรกร โดยการแจ้งปัญหาและความต้องการของเกษตรกร ให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ แนะนำชักชวนให้เกษตรกรมาใช้บริการกองทุนฯ ประชาสัมพันธ์ให้มาพบเจ้าหน้าที่เพื่อรับการถ่ายทอดข่าวสารความรู้ด้านปศุสัตว์ แนะนำชักชวนให้ทำวัคซีน ประสานงานนัดหมายเพื่อทำวัคซีน ทำหมัน และตอน ปฏิบัติงานบันทึกข้อมูลจำนวนครีวเรือนที่เลี้ยงปศุสัตว์ และจำนวนสัตว์ที่มีในหมู่บ้าน ความรู้ที่สามารถให้บริการคือ ความรู้ด้านการป้องกันโรคและการฉีดวัคซีน งานอื่นๆที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติคือการฉีดวัคซีนสุนัข แมว และวัคซีนโค กระบือ อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านมีปัญหาในการปฏิบัติงานระดับน้อยถึงระดับค่อนข้างมาก โดยมีปัญหาอุปสรรคระดับค่อนข้างมาก คือการขาดเวชภัณฑ์ที่จะใช้รักษาโรคให้สัตว์ในเบื้องต้น ปัญหาอุปสรรคระดับปานกลาง คือ การขาดความร่วมมือจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน และการไม่มีเวลาในการปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ต้องการเพิ่มค่าตอบแทนในการฉีดวัคซีนป้องกันโรค การสำรวจสัตว์ และต้องการที่จะรับการอบรมด้านรักษาพยาบาลสัตว์เพิ่มเติม

คำสำคัญ บทบาท อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน จังหวัดอ่างทอง

**Thesis title: ROLES OF VILLAGE LIVESTOCK DEVELOPMENT
VOLUNTEERS IN ANG THONG PROVINCE**

Researcher: : Miss.Patcharaporn Keawnamsai **Degree:** Master of Agriculture (Agricultural Extension); **Thesis advisors:** (1)) Dr.Paranee Tangwiwat, Associate Professor; (2) Dr.Benjamas Yooprasert, Associate Professor; **Academic year:** 2003

ABSTRACT

This research is aimed to study some major points about Ang Thong Village Livestock Development Volunteers especially the situation of the Ang Thong Village Livestock Development Volunteers, the roles of them including all the problems concerned.

For this research, the samples are only the Ang Thong Village Livestock Development Volunteers who had been trained by Ang Thong Livestock Office under the Village Livestock Development Volunteer Course. At the present time, there are only 147 persons. In order to get the data, interviewing had been used and SPSS program had been used for the analysis. The statistical datas are also used for example percentage, mod, everage and standard diviation.

For the result of the research, it is found that Village Livestock Development Volunteers are 46.57 year olds in everage. Almost of them are men and are between secondary education (level 4 – 6) for the education background. The main career is rice farming followed by livestock farming. For the area occupation, it is about 13.29 rai per family. They have devoted as the volunteer for 4.89 years in everage. Ang Thong livestock officer are the major reason for them to involve in this activity. The popular course of these volunteers is the revised development volunteer curriculum. The favorist animal is chicken and duck which are about 129.82 ones per family. It can be said that they are the leader of the livestock farmers in the province. They can improve the quality of their animal by them self. They can select broodstock. They can feed their animals by using both local natural food and buying food from private companies. At the same time, they can produce vacine and help themself for disease prevention. One of their major tasks is that they help linking between government officers especially Ang Thong Livestock officers and livestock farmers in any kind of situation for example knowlege, news, services and ect.

There are also some problems within the voluntary. The most important problem is lacking of law material for curing disease or taking care animal at the first place. The another problem is the lacking of participation of the other livestock farmers in the areas as well as ther are no spare time left for voluntary. They suggested that the Department of Livestock should increase any kind of return to them especially in the case of vacinizing and serveying. They also need some more traing courses.

Keywords: Roles, Village Livestock Development Volunteers, Ang Thong Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
ประเภทของบทบาท	9
การมีส่วนร่วม	11
ความเป็นผู้นำ	11
อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน	13
ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดอ่างทอง	16
ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	25
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	29
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน	29
ตอนที่ 2 บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน	36
ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน	57
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	59
สรุปการวิจัย	59
อภิปรายผล	62
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	78
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ(แบบสัมภาษณ์)	79
ข แบบสัมภาษณ์	81
ประวัติผู้วิจัย	90

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ 2.1	ข้อมูลปศุสัตว์แยกตามชนิดสัตว์แสดงเป็นรายอำเภอ.....	18
ตารางที่ 3.1	จำนวนประชากรและตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในแต่ละอำเภอ.....	26
ตารางที่ 4.1	สภาพพื้นฐานทางสังคมของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน.....	29
ตารางที่ 4.2	สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน.....	32
ตารางที่ 4.3	ระยะเวลาและสาเหตุของใจของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน.....	36
ตารางที่ 4.4	การฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน.....	37
ตารางที่ 4.5	ชนิดสัตว์และจำนวนสัตว์ที่อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเลี้ยง.....	40
ตารางที่ 4.6	ระยะเวลาที่เลี้ยงสัตว์ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน.....	42
ตารางที่ 4.7	การปฏิบัติของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับพันธุ์ และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์.....	44
ตารางที่ 4.8	การปฏิบัติของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับอาหาร และการให้อาหาร.....	46
ตารางที่ 4.9	การปฏิบัติของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับ การป้องกันโรคระบาดสัตว์.....	48
ตารางที่ 4.10	การเป็นผู้นำ/เกษตรกรตัวอย่างด้านปศุสัตว์.....	50
ตารางที่ 4.11	การปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านด้านการ รวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านปศุสัตว์.....	51
ตารางที่ 4.12	การประชาสัมพันธ์และนัดพบเพื่อถ่ายทอดข่าวสารความรู้.....	52
ตารางที่ 4.13	การปฏิบัติหน้าที่ด้านการนัดหมายเพื่อฉีดวัคซีนและรักษาพยาบาล.....	53
ตารางที่ 4.14	การปฏิบัติงานด้านการสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์.....	54
ตารางที่ 4.15	ความรู้ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านด้านปศุสัตว์ที่ สามารถให้บริการแก่เกษตรกร.....	55
ตารางที่ 4.16	งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ.....	56
ตารางที่ 4.17	ปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน.....	57
ตารางที่ 4.18	ข้อเสนอแนะของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน.....	58

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	แบบจำลองกรอบแนวคิดการวิจัย.....	หน้า 4
------------	---------------------------------	--------

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2534-2545) กรมปศุสัตว์ได้กำหนดนโยบายการสร้างเกษตรกรผู้นำอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน (อพปม.) ให้ครบทุกหมู่บ้าน ประกอบกับวิสัยทัศน์การพัฒนาปศุสัตว์ตามแผนปฏิบัติการด้านการปศุสัตว์ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2546-2550) ได้กำหนดว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตสินค้าปศุสัตว์ที่มีคุณภาพ มีความหลากหลาย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ที่สำคัญของโลก โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เกษตรกรไทยมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” ส่วนด้านการพัฒนาเกษตรกรได้ระบุว่า “เกษตรกรเป็นปัจจัยที่สำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาปศุสัตว์ของประเทศ การพัฒนาให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งสามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้ที่เพียงพออย่างมั่นคง เป็นสิ่งสำคัญ” เพื่อสนองนโยบายดังกล่าว กรมปศุสัตว์จึงได้ดำเนินการสร้างเกษตรกรผู้นำอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน (อพปม.) เพื่อให้เกษตรกรผู้นำอาสาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและท้องถิ่นของตน โดยยึดหลัก “มีความต้องการร่วม มีความสนใจร่วม และได้รับผลตอบแทนร่วม” ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาอาชีพปศุสัตว์ของประเทศเป็นรูปธรรมและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

จากนโยบายดังกล่าวสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทองจึงได้สร้างเกษตรกรอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน โดยการคัดเลือกเกษตรกรที่มีคุณสมบัติตรงตามเป้าหมายของโครงการเข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตรอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ถึง ปี พ.ศ. 2546 รวม 400 ราย เพื่อให้เกษตรกรผู้นำอาสาเหล่านี้ได้ทำหน้าที่เป็นแกนนำของเกษตรกรในการให้ความรู้ด้านการปศุสัตว์ สามารถเป็นตัวอย่างด้านการเลี้ยงปศุสัตว์ การสร้างฟาร์มสาธิตเพื่อเป็นตัวอย่างเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ศึกษาและนำไปปฏิบัติตามได้ รวมถึงการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีข่าวสารที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์ระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง ซึ่งปัจจุบันมีอาสาพัฒนาปศุสัตว์ที่ยังคงปฏิบัติงานด้านอาสาอยู่ จำนวน 231 ราย

โดยทั่วไปแล้วอาจกล่าวได้ว่าอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเหล่านี้เป็นประโยชน์ไม่มากนักต่อการพัฒนางานด้านการปศุสัตว์ในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดอ่างทอง ซึ่งมีเกษตรกรและผู้สนใจประกอบกิจกรรมด้านปศุสัตว์เป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่จนถึงปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านอย่างเป็นรูปธรรม จึงยังไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนนักถึงข้อมูลที่เป็นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสภาพพื้นฐานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน บทบาทและความเข้าใจในบทบาทของเจ้าหน้าที่อาสาแต่ละคน รวมถึงยังไม่มีความชัดเจนในปัญหาอุปสรรคอันจะนำไปสู่การแก้ไขเพื่อพัฒนางานด้านการปศุสัตว์ของจังหวัดอ่างทอง ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อจะศึกษาในประเด็นต่างๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อความเข้าใจถึงสถานการณ์ที่แท้จริงของกิจกรรมอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านของจังหวัดอ่างทอง อันจะนำไปสู่การแก้ไขในกรณีที่มีจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องในการดำเนินการ รวมทั้งกำหนดแนวทางในการพัฒนางานและบทบาทของบุคลากรอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านของจังหวัดอ่างทองและพื้นที่อื่นๆ ในอนาคตต่อไป ซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยเสริมสำคัญที่จะทำให้นโยบายด้านการพัฒนางานด้านการปศุสัตว์อันเป็นนโยบายหนึ่งที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน
- 2.2 เพื่อศึกษาบทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในพัฒนาการผลิตปศุสัตว์
- 2.3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

3 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการค้นคว้าเอกสาร ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สามารถนำมากำหนดตัวแปรในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน (อพปม.) ได้ดังนี้

3.1 สภาพทางสังคมของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การดำรงตำแหน่งทางสังคม

3.2 สภาพทางเศรษฐกิจของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ได้แก่ อาชีพ รายได้ ขนาดพื้นที่ถือครอง

3.3 บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในการพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ในด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้

3.3.1 การเป็นเกษตรกรผู้นำ/เกษตรกรตัวอย่าง ได้แก่ การเป็นผู้นำด้านการเลี้ยงสัตว์อย่างถูกต้องตามหลักและวิธีการเลี้ยงสัตว์ การเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ การเป็นวิทยากร การแนะนำการประกอบอาชีพปศุสัตว์ การช่วยเจ้าหน้าที่จัดกิจกรรมด้านปศุสัตว์ การแจ้งปัญหาความต้องการของเกษตรกรให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ชักชวนกระตุ้นให้เกษตรกรกระตือรือร้นในการพัฒนาการเลี้ยงปศุสัตว์ ประสานงานเรื่องการจำหน่ายผลผลิตและจัดหาปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร การชักชวนให้ร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม ชักชวนให้จัดตั้งกลุ่มเกษตรกร แนะนำชักชวนให้มาใช้บริการกองทุนฯ แนะนำชักชวนให้รวมกลุ่มจำหน่ายสินค้า

3.3.2 การช่วยเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในการประชาสัมพันธ์/นัดพบ ได้แก่ การนำโปสเตอร์ความรู้ด้านปศุสัตว์ไปติดประกาศในที่ชุมชนของหมู่บ้าน นำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารความรู้ไปแจก ประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านปศุสัตว์ผ่านเรื่องขยายเสียงในหมู่บ้าน นัดเพื่อนเกษตรกรให้พบเจ้าหน้าที่เพื่อรับการถ่ายทอดข่าวสารความรู้ด้านปศุสัตว์ แนะนำชักชวนให้เกษตรกรทำวัคซีนต่าง ๆ แก่สัตว์เลี้ยง

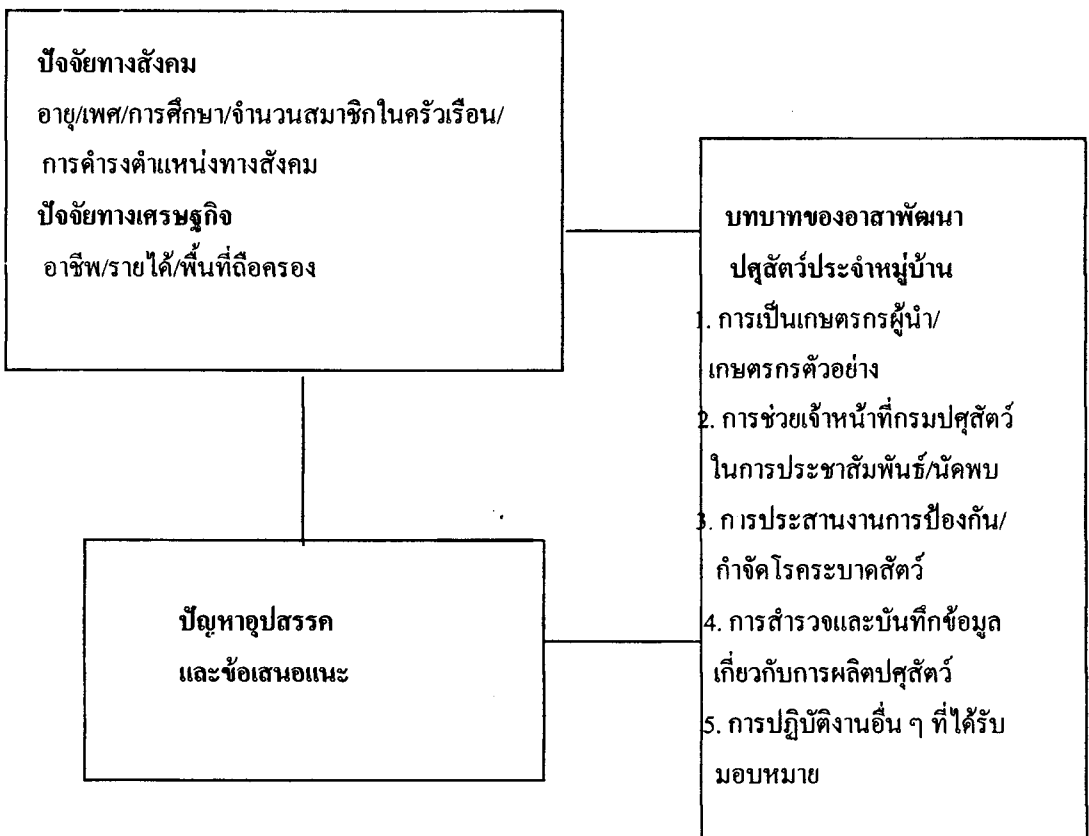
3.3.3 การประสานงานการกำจัดโรคระบาดสัตว์ ได้แก่ การนัดหมายเกษตรกรเพื่อทำวัคซีนป้องกันโรค การนัดหมายเกษตรกรเพื่อการรักษาพยาบาลสัตว์

3.3.4 การสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์ ได้แก่ ข้อมูลจำนวนครัวเรือนที่เลี้ยงปศุสัตว์ จำนวนสัตว์ที่มีในหมู่บ้าน จำนวนสัตว์ป่วยหรือตายจากการเกิดโรคระบาด จำนวนสัตว์ที่ประสบภัยธรรมชาติ

3.3.5 การปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ การให้บริการแก่เกษตรกรในด้าน การฉีดวัคซีน การผสมเทียม การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การตอน/ทำหมัน

3.4 ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ได้แก่ ปัญหาด้านความรู้ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านความร่วมมือจากเกษตรกร และปัญหาด้านเวลาในการปฏิบัติงานอาสา

สามารถแสดงกรอบแนวคิดการวิจัยตามภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 รูปแบบจำลองแนวคิดการวิจัย

4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษา บทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง ที่เคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร “อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน” โดยสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง ที่ยังคงปฏิบัติงานด้านอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านอยู่ในปัจจุบัน

5 นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 นิยามศัพท์เชิงทฤษฎี

5.1.1 บทบาท หมายถึง การปฏิบัติงานตามหน้าที่ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในลักษณะที่เป็นอาสาสมัคร ต่อไปนี้

- 1) เป็นเกษตรกรผู้นำหรือเกษตรกรตัวอย่างด้านการเลี้ยงปศุสัตว์แก่เพื่อนเกษตรกรในระดับหมู่บ้าน
- 2) ช่วยเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในการประชาสัมพันธ์และการนัดพบระหว่างเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์กับเกษตรกรในท้องที่ เพื่อการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์
- 3) เป็นผู้ประสานงานการป้องกัน/กำจัด โรคระบาดสัตว์ในระดับหมู่บ้าน ช่วยสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์ในท้องที่ เช่น ข้อมูลจำนวนครีวเรือนที่เลี้ยงปศุสัตว์ จำนวนสัตว์ จำนวนสัตว์ป่วย การเกิดภาวะ โรคระบาดในท้องที่
- 4) ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายในระดับหมู่บ้าน

5.1.2 อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน หรือ อพปม. หมายถึง บุคคลที่เคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร “อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน”

5.1.3 การดำรงตำแหน่งทางสังคม หมายถึง การดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน กรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นายองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาสมาชิกเทศบาล หรือ สมาชิกสภาเทศบาล

5.1.4 อาสาสมัครด้านอื่น หมายถึงการทำหน้าที่อาสาสมัครที่นอกเหนือจากอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาหมอดิน อาสาครู บัญชี

5.1.5 รายได้ หมายถึง รายได้ทั้งหมดของครอบครัวในรอบปี

5.1.6 มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่นำมาบริโภค หมายถึง มูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรที่สามารถผลิตเพื่อจำหน่ายได้ แต่นำมาใช้บริโภคเองภายในครัวเรือนในรอบปี

5.1.7 เทคโนโลยี หมายถึง วิธีการ เทคนิค ความรู้ และนวัตกรรมที่ใช้สำหรับการผลิตปศุสัตว์

5.2 นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

5.2.1 ระดับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอาสา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่พบในการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่อาสาพัฒนาปศุสัตว์ในด้านต่าง ๆ คือ ด้านความรู้ความสามารถที่ใช้ส่งเสริมแนะนำต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้านด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ด้านความร่วมมือของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน ด้านเวลาในการปฏิบัติงานอาสา ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 ถึง 1.80 ความหมาย น้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81 ถึง 2.60 ความหมาย ค่อนข้างน้อย

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61 ถึง 3.40 ความหมาย ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41 ถึง 4.20 ความหมาย ค่อนข้างมาก

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21 ถึง 5.00 ความหมาย มาก

6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้

6.1 สามารถนำข้อมูลที่ได้รับหรือผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนการทำหน้าที่ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

6.2 สามารถนำข้อมูลหรือผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการทำงานด้านการพัฒนาปศุสัตว์ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในการปฏิบัติตามบทบาท ซึ่งสามารถจะนำข้อมูลหรือผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ในจังหวัดอ่างทอง ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1.แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ความหมายของบทบาท

1.2 ประเภทของบทบาท

1.3 การมีส่วนร่วม

1.4 ความเป็นผู้นำ

2.อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

3.ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดอ่างทอง

4. ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1.1 ความหมายของบทบาท

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2535:495) ได้ให้ความหมายคำว่า บทบาท ไว้ว่า “บทบาท หมายถึงการทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อ แม่ บทบาทของครู”

จิรพันธ์ กาญจนจิตรา (2522:20) กล่าวถึงความหมายของบทบาทไว้ว่า ความหมายของบทบาทนั้น อาจแยกพิจารณาได้ 2 ทาง คือ ถ้าหากพิจารณาด้าน โครงสร้างของสังคมแล้ว บทบาท หมายถึง ตำแหน่งทางสังคมที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ ซึ่งแสดงลักษณะของบทบาทออกมาโดยคุณสมบัติและกิจกรรมของบุคคลที่ครองตำแหน่งนั้น และอีกทางหนึ่งคือผลต่อเนื่องที่มีแบบแผนของการกระทำที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของบุคคลที่อยู่ในสถานการณ์แห่งการสังสรรค์นั้น

ยงค์ ชุ่มจิต (2528:38) ได้ให้ความหมายว่า บทบาท โดยสรุปว่า บทบาทหมายถึงภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบตามสภาพของบุคคล

งามพิศ สัตย์สงวน (2538:96) ให้ความหมายของคำว่า บทบาทคือ พฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคมเพื่อให้ผู้สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างกันทางสังคมได้ รวมทั้งสามารถพยากรณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527:52) เป็นนักสังคมวิทยา กล่าวว่า บุคคลแต่ละคนจะต้องมีตำแหน่งและบทบาทควบคู่กันไปซึ่งไม่เหมือนกัน บทบาทจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะของสังคมที่เขาสังกัดอยู่ ตลอดจนลักษณะของบุคคลในสังคมนั้น

สนธิ สมัครการ (2510:195) ให้ความเห็นว่าบทบาทเป็นตัวแทนในลักษณะที่เคลื่อนไหวได้ (Dynamic) ของสถานภาพ บุคคลแต่ละคนได้ถูกสังคมกำหนดสถานภาพไว้ และมีความสัมพันธ์กับสถานภาพอื่น ๆ เมื่อบุคคลนั้นได้นำเอาสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ อันมีอยู่ในสถานภาพของเขาออกมาใช้ก็หมายความว่าเข้ากำลังสวมบทบาทของเขาอยู่

สุชา จันทร์เอม (2524:28) กล่าวว่า บทบาท เป็นสิ่งที่บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ พึงกระทำ นั่นคือเมื่อสังคมกำหนดสิทธิและหน้าที่ ให้สถานภาพใด ใดๆ แล้ว บุคคลในสถานภาพนั้นจะต้องประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

สุภูมิ ศรีบุรินทร์ (2525:28) บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการหน้าที่ของสถานภาพ เมื่อปัจเจกชนมีหรือสถานภาพทางสังคม ก็จะมีการปะทะสังสรรค์ กระทำหรือประพฤติปฏิบัติตามสถานภาพนั้น ๆ

อุทัย หิรัญโต (2526:197) ได้ให้ความหมายคำว่า บทบาท คือ หน้าที่ หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหวังของบุคคลแต่ละคนในกลุ่มหรือสังคม หรือ วัฒนธรรมของกลุ่ม หรือสังคมนั้นกำหนดขึ้น ฉะนั้น บทบาทจึงเป็นแบบแห่งความประพฤติของบุคคลในสถานะที่พึงมีต่อบุคคลอื่น ในสถานะอีกอย่างในสังคมเดียวกัน

โสภา ชูพิกุลชัย และ อรทัย ชื่นมณุษย์ (2518:130) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นแบบแผนของความต้องการ เป้าหมาย ความเชื่อ ความรู้และการกระทำที่สมาชิกของชุมชนคาดหวังว่าควรจะเป็นไปตามลักษณะ ชนิดของตำแหน่งที่เป็นอยู่ทุก ตำแหน่งจะถูกสมาชิกของชุมชนคาดหวังไว้ในระดับหนึ่งว่าพฤติกรรมของคนที่อยู่ในตำแหน่งนั้น ควรทำอย่างไร มีพฤติกรรมอย่างไร คือ บทบาทของแต่ละคนที่อยู่ในตำแหน่งหนึ่ง ควรจะมีอะไรบ้าง บางครั้งอาจคลุมไปถึงภาระหน้าที่ของตำแหน่งนั้น ๆ ด้วย

สงวน สุทธิเลิศอรุณ(2527: 69) ได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท ดังนี้

1. ทฤษฎีของ Linton ได้กล่าวว่า ตำแหน่งหรือสถานภาพ จะกำหนดบทบาทให้บุคคล เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครู จะต้องแสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างที่ดีได้

2. ทฤษฎีของ Nadel ได้กล่าวว่า บทบาทคือส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทและขาดไม่ได้ เช่น เป็นครูต้องสอนหนังสือ และส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น เป็นครูต้องเป็นสมาชิกครูสภา โดยสรุปว่า

$$P = f(a, b, c, \dots, n)$$

ถ้ากำหนด P คือ บทบาท

a คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท

b คือ ส่วนประกอบที่มีผลต่อบทบาทและขาดไม่ได้

c คือ ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย

จากสมการอธิบายได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยส่วนประกอบหลาย ๆ ส่วนอย่างน้อย 3 ส่วนขึ้นไป จนถึง n ส่วน

3. ทฤษฎีของ Momanns ได้กล่าวว่า บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตอนเช้าแสดงบทบาทสอนหนังสือ เพราะมีตำแหน่งเป็นครู พอตอนเย็นแสดงบทบาทเรียนหนังสือเพราะมีตำแหน่งเป็นนักศึกษา อ.ค.ป. เป็นต้น

4. ทฤษฎีของ parsons ได้กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน เช่น บุคคลที่มีเพื่อนมาก ก็ต้องแสดงบทบาทมากขึ้นเป็นเงาตามตัว

สรุปได้ว่า บทบาทคือ การปฏิบัติหน้าที่ตามตำแหน่ง หรือสถานภาพของบุคคลเพื่อให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ถ้าสถานภาพหรือความสัมพันธ์ในสังคมเปลี่ยนแปลงไป บทบาทจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

1.2 ประเภทของบทบาท

สงวน สุทธิเลิศอรุณ และคณะ(2522:39) สุดา ภิรมย์แก้ว (2541:65) และ จ่านอง อดิวัฒนสิทธิ์ และคนอื่น ๆ (2533:45) ได้จำแนกลักษณะของบทบาทไว้สอดคล้องกัน 3 ประการ คือ

1. บทบาทในอุดมคติ หรือบทบาทตามความคาดหวัง ได้แก่ บทบาทที่กำหนดไว้ตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์ ซึ่งผู้ที่มีสถานภาพนั้น ๆ ควรกระทำ แต่อาจไม่มีใครทำตามนั้นได้

2. บทบาทที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ เป็นบทบาทที่บุคคลคาดคิดด้วยตัวเองว่าควรเป็นอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม บุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

3. บทบาทที่บุคคลแสดงออกจริง เป็นการกระทำที่บุคคลปฏิบัติจริง ๆ ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เฉพาะหน้าในขณะนั้นด้วย จึงทำให้การแสดงบทบาทแตกต่างกันไป

วินิจ เกตุขำ และ คำเพชร ฉัตรสุกสกุล (2522:63) ได้แบ่งประเภทของบทบาทเป็น 2 ประเภท ใหญ่ ๆ คือ

1. บทบาทที่เข้ากันได้กับบุคลิกภาพส่วนรวมของบุคคล หมายถึง บทบาทที่แสดงออกมาแล้วขัดกับความรู้สึกของตนเองและผิดไปจากความคาดหมายของสังคมที่กำหนดว่าเขาควรมีบทบาทเช่นไร

2. บทบาทที่เข้ากันไม่ได้กับบุคลิกภาพส่วนรวมของบุคคล หมายถึง บทบาทที่แสดงออกมาแล้วขัดกับความรู้สึกของตนและผิดไปจากความหมายของสังคมที่กำหนดว่าเขาควรมีบทบาทเช่นไร

Sarbin (1972:546) อ้างถึงใน เกศรา อคฺลยพิจิตร (2533:58) ได้จำแนกลักษณะที่สำคัญของบทบาทออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความคาดหวัง (Expectation) เป็นความคาดหวังของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ว่าควรจะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ อย่างไร

2. การแสดงบทบาท (Enactments) เป็นการแสดงบทบาทของบุคคลให้สอดคล้องกับบทบาทที่ถูกกำหนดไว้

ทั้งนี้ สังคมมีส่วนในการกำหนดบทบาทหรือพฤติกรรมของสมาชิกเพื่อให้ปฏิบัติตาม โดยมักกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะต่าง ๆ เช่น กฎหมาย ระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ เป็นต้น ซึ่งถ้าบุคคลในสังคมไม่ปฏิบัติตามถือว่าผิด จะถูกลงโทษ แต่ในบางครั้งบทบาทไม่ได้กำหนดไว้ตายตัว แต่บุคคลจะเรียนรู้บทบาทจากกระบวนการทางสังคมและจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวันหรือจากคนอื่นในสังคม เช่น การทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กันก็ จะทำให้เกิดบทบาทขึ้นมาได้ และยิ่งสังคมซับซ้อนมากขึ้นเท่าไร บทบาทจะยิ่งแตกต่างกันไปมากขึ้นเท่านั้น

นอกจากนี้ยังพบว่าสถานภาพและบทบาทมีความแตกต่างกันไป บางชนิดจัดอยู่ในอันดับสูงแต่บางชนิดจัดอยู่ในอันดับต่ำ ซึ่งในการกำหนดลงไปว่าสถานภาพและบทบาทใดอยู่ในอันดับใดมีเกณฑ์สำคัญที่นำมาใช้ในการพิจารณาดังนี้ คือ (เดิมส์คัลล์ 2521:89)

1. รายได้ สังคมจะถือว่าผู้มีรายได้สูงจะมีสถานภาพหรือตำแหน่งสูงกว่าผู้มีรายได้ต่ำ

2. ลักษณะของงาน สังคมมักจะถือว่า งานประเภทที่ใช้สมอง สติปัญญา มีความสำคัญมากกว่างานที่ต้องใช้กำลังร่างกาย โดยสังคมกำหนดให้ผู้ที่ทำงานทางด้านสมอง หรือสติปัญญา มีรายได้ เกียรติ อำนาจ ตอบแทนสูงกว่า ผู้ที่ใช้กำลังทางร่างกาย

3. ลักษณะของอาชีพ ถ้าหากเราพิจารณาให้เฉพาะเจาะจงลงไปจะพบว่า อาชีพที่ใช้สมองหรือสติปัญญาด้วยกันก็ยังมี ความแตกต่างกัน เช่น อีชีพครู จะดีกว่า อาชีพแพทย์

4. การศึกษา สังคมคาดหวังว่าผู้ได้รับการศึกษาสูงจะมีสถานภาพและบทบาทสูงกว่า ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยจะมีสถานภาพสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้สำเร็จมาจากมหาวิทยาลัย

5. ชชาติกำเนิด ผู้ที่มีชาติกำเนิดสูง มักจะมีสถานภาพสูงไปตามชาติกำเนิดด้วย เช่น ผู้ที่เกิดมาในตระกูลเก่าแก่ มีประวัติดีงามมาแล้วหลายชั่วคน มักจะได้รับยกย่องในระดับสูง

6. ศาสนา ศาสนาจะแตกต่างกันไปจากเรื่องของชาติกำเนิดซึ่งคนไม่สามารถจะเปลี่ยนได้แต่ศาสนา คนสามารถเปลี่ยนแปลงได้ สังคมได้นำเอาศาสนามาเป็นเกณฑ์ในการกำหนดความสูงต่ำของสมาชิกในสังคมด้วย

1.3 การมีส่วนร่วม

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2543:26) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการต่าง ๆ ของชุมชนในการพัฒนาชนบท ความหมายของการมีส่วนร่วมครอบคลุมทั้งความสามารถ เวลา และโอกาสที่จะมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจการของชุมชน เป็นจุดหมายของการพัฒนา การพึ่งตนเองได้ของคนในชนบท การพัฒนาที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ ของชุมชนทำให้เกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้ทำให้เกิดการพัฒนา การมีส่วนร่วม จำแนก เป็น 3 ระดับ

1. ระดับการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นระดับการรับผิดชอบด้วยตนเอง

2. ระดับการร่วมมือ เป็นการมีส่วนร่วมที่ต้องเสียสละแก่ชุมชนในด้านเวลา ทรัพย์สิน และแรงงาน เพื่อช่วยให้โครงการประสบผลสำเร็จ การมีส่วนร่วมในระดับนี้ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมในระดับที่ยอมรับได้

3. ระดับการใช้ประโยชน์ ระดับนี้ประชาชนจะยอมรับ และใช้ประโยชน์จากบริการที่วางโครงการไว้ให้ เป็นการมีส่วนร่วมในระดับยอมรับบริการ

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการพัฒนา ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ

1.4 ความเป็นผู้นำ

นที ขลิบทอง (2543:89) กล่าวว่า ผู้นำเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด และการกระทำของบุคคลในกลุ่ม และเป็นผู้ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมกลุ่มไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งเป็นอย่างมาก โดยสรุปความหมายของคำว่า ผู้นำ ไว้ว่า คือบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกกลุ่มให้เป็นผู้แทน และเป็นผู้ดำเนินการวางแผน ตัดสินใจ อำนวยการประสานงาน และ

ควบคุมการปฏิบัติของสมาชิกในกลุ่ม ให้ไปสู่วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ โดยผู้นำต้องมีอิทธิพลให้คนอื่นคล้อยตาม ทั้งในด้านความคิด และการปฏิบัติ

ภิญโญ สาธร (2519:139) ได้ให้ความหมายของผู้นำไว้ 3 ประการ คือ

1. ผู้นำคือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มคนหลาย ๆ คนที่มีอำนาจ มีอิทธิพล หรือความสามารถในการจูงใจคนให้ปฏิบัติตามความคิดเห็น ความต้องการ หรือคำสั่งของเขาได้
2. ผู้นำคือ บุคคลที่มีอำนาจเหนือในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการ 2 ทาง คือ ผู้นำอิทธิพลเหนือผู้ตามและในทำนองเดียวกัน บางคราวผู้ตามก็มีอิทธิพลเหนือผู้นำ ผู้นำหรือภาวะผู้นำ จึงเป็นผลรวมของทัศนคติของสมาชิกในกลุ่มคนนั่นเอง
3. ผู้นำแตกต่างจากหัวหน้า หรือผู้บริหาร ทั้งนี้ ผู้นำและหัวหน้าอาจจะเป็นคน ๆ เดียวกันก็ได้ แต่ไม่จำเป็นเสมอไป หัวหน้าหรือผู้บริหารหลายคนมีอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่ง แต่อาจไม่ใช่ผู้นำที่แท้จริงของกลุ่ม ผู้นำที่แท้จริงอาจเป็นคนอื่น ซึ่งไม่ใช่หัวหน้าหรือผู้บริหาร แต่มีอำนาจ มีอิทธิพล และมีความสามารถจูงใจคนให้ประพฤติหรือปฏิบัติตามความคิดเห็นของเขาได้

อรุณ รักธรรม (2517:194) ได้ให้ความหมายคำว่า ผู้นำ คือ บุคคลซึ่งได้รับการแต่งตั้งขึ้น หรือได้รับคำยกย่องขึ้นให้เป็นหัวหน้าผู้ตัดสินใจ เพราะมีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา และจะพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางที่ดีหรือชั่วได้

Andrew W. Halpin (1966:28) อ้างถึงใน พจนานุกรม เนียมजूย (2540:18) ได้ให้คำนิยามครอบคลุมความหมายของผู้นำได้อย่างชัดเจน โดยกล่าวว่า ผู้นำหมายถึงผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งใน 5 ประการต่อไปนี้คือ

1. บุคคลผู้หนึ่งที่มีบทบาท หรือมีอิทธิพลต่อในหน่วยงานมากกว่าผู้อื่น
2. บุคคลผู้หนึ่งที่มีบทบาทเหนือคนอื่น ๆ
3. บุคคลผู้หนึ่งซึ่งมีบทบาทสำคัญที่สุดในการทำให้หน่วยงานดำเนินไปสู่เป้าหมายที่วางไว้
4. บุคคลผู้หนึ่งซึ่งได้รับเลือกจากผู้อื่นให้เป็นผู้นำ
5. บุคคลผู้หนึ่งซึ่งดำรงตำแหน่งผู้นำในหน่วยงาน หรือดำรงตำแหน่งหัวหน้า

พรชุลี นิลวิเศษ (2545:6-7) กล่าวว่า ผู้นำองค์กร หมายถึง บุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งหรือยกย่องขึ้นเป็นหัวหน้า เป็นผู้นำทางความคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรม มีอิทธิพลเหนือกว่าบุคคลอื่นในองค์กรนั้น เพื่อนำให้งานขององค์กรสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นผู้ริเริ่มและดำรงองค์กรไว้ตามโครงสร้างที่มุ่งหวังด้วยการสร้างความสัมพันธ์ในมวลสมาชิก หากทำหน้าที่ชักชวนชี้นำในท้องถิ่น จะเรียกว่า “ผู้นำท้องถิ่น” ในขณะที่ผู้ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางริเริ่ม เป็นพลวัตสร้างความสัมพันธ์และมีอิทธิพลให้คนอื่นคล้อยตามจะเรียกว่า “ผู้นำในงานส่งเสริมการเกษตร”

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และจินดา ขลิบทอง (2544:101) ได้สรุปถึงความสำคัญของผู้นำในงานส่งเสริมการเกษตรไว้ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางในการรับความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมจากเจ้าหน้าที่และกระจายไปสู่เกษตรกรอื่น ๆ ในชุมชน
2. เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรที่เหมาะสมให้แก่เกษตรกรทั่วไปในชุมชน
3. เป็นที่ปรึกษาแนะนำให้ความช่วยเหลือในการประกอบอาชีพการเกษตรและชุมชน
4. เป็นผู้นำดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่
5. เป็นตัวแทนของเกษตรกรในท้องถิ่นที่ช่วยสะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของคนในท้องถิ่นให้กับเจ้าหน้าที่
6. เป็นผู้ช่วยกระตุ้นให้เกษตรกรทั่วไปเกิดความกระตือรือร้น
7. เป็นผู้รับผิดชอบสิ่งต่าง ๆ ที่หน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่จะนำมาส่งเสริมและบริการแก่คนในชุมชน

8. เป็นแบบอย่างหรือแม่แบบในการนำเทคโนโลยีหรือวิธีการผลิตใหม่มาใช้

พรชูลิย์ นิลวิเศษ (2545:27-28) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำในสังคมเกษตรกร ว่าการที่สังคมเกษตรซึ่งเป็นสังคมคนส่วนใหญ่ที่เป็นรากฐานของสังคมทั้งหมด จะเจริญก้าวหน้าเติบโตและพัฒนาไปได้อย่างยั่งยืนตลอดไปนั้น ข่อมจะขึ้นกับการที่จะมีบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินการนำสังคมให้เจริญเติบโต ให้สามารถปรับเปลี่ยนสภาพให้เหมาะสมกับสภาพของการผลิตทางการเกษตรที่มีการแข่งขันทั้งด้านปริมาณและคุณภาพของสินค้า รวมถึงการพึงระวังในความสามารถอนุรักษ์สถานะแวดล้อมของทรัพยากรธรรมชาติ

กล่าวโดยสรุปแล้ว ผู้นำหมายถึงบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้า โดยการแต่งตั้ง เลือกลง หรือได้รับการยกย่อง และเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจผู้อื่นในการที่จะชักจูงให้เขาปฏิบัติตามคำสั่งได้ เพื่อสร้างความสำเร็จให้กับองค์กรตามความมุ่งหวัง

2. อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

กองฝึกอบรม กรมปศุสัตว์ (2545:7-10) ได้จัดทำโครงการฝึกอบรมอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน(อพปม.) โดยกรมปศุสัตว์ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาให้เกษตรกรมีความเข้มแข็ง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีรายได้ที่เพียงพออย่างมั่นคง จึงได้

กำหนดนโยบายการสร้างอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านให้ครบทุกหมู่บ้าน เพื่อให้เกษตรกรที่เป็นผู้นำอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเหล่านี้ได้มีส่วนพัฒนาตนเองและท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาอาชีพปศุสัตว์ของประเทศไทยเป็นรูปธรรมและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2545) กรมปศุสัตว์ได้กำหนดนโยบาย การสร้างเกษตรกรผู้นำอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน(อพปม.) ให้ครบทุกหมู่บ้าน แต่เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้มีการปรับแผนการสร้างและแผนฝึกอบรมให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ซึ่งในปัจจุบันกรมปศุสัตว์ยังคงให้มีนโยบายในการสร้างเกษตรกรผู้นำอาสาให้ครบตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

อนึ่งวิสัยทัศน์การพัฒนาปศุสัตว์ตามแผนปฏิบัติการด้านการปศุสัตว์ภายใต้แผนพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้กำหนดว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตสินค้าปศุสัตว์ที่มีคุณภาพ มีความหลากหลาย ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ส่งออกสินค้าปศุสัตว์ที่สำคัญของโลก โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย เกษตรกรไทยมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” ส่วนด้านการพัฒนาเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรนั้น ได้ระบุว่าเกษตรกรเป็นปัจจัยที่สำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาปศุสัตว์ของประเทศ การพัฒนาให้เกษตรกรมีความเข้มแข็ง สามารถประกอบอาชีพได้อย่างยั่งยืน มีคุณภาพชีวิตที่ดีและรายได้ที่เพียงพออย่างมั่นคงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งได้กำหนดทิศทางการพัฒนาให้มีการสนับสนุนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ให้มีการรวมตัวเป็นองค์กรและสถาบันเกษตรกรให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและแผนพัฒนาด้านความต้องการของชุมชนหรือองค์กรเกษตรกร โดยให้มีการเร่งรัดการลงทุนด้านการให้ความรู้เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีและทักษะการผลิตปศุสัตว์ ให้ความสำคัญกับความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสาน กับเทคโนโลยีใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรกลางระหว่างเกษตรกรผู้ผลิต พ่อค้าผู้ประกอบการและภาครัฐ เพื่อการประสานผลประโยชน์อย่างยุติธรรม ให้มีการสร้างเกษตรกรผู้นำท้องถิ่นด้านอาชีพปศุสัตว์ และจัดหาแหล่งเงินทุนให้แก่เกษตรกรผ่านระบบสหกรณ์หรือสถาบันเกษตรกรเพื่อให้องค์กรเกษตรกรมีความสามารถในการดำเนินการธุรกิจ

ดังนั้น กรมปศุสัตว์จึงเห็นความสำคัญของการดำเนินการสร้างเกษตรกรผู้นำอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน(อพปม.) ให้ครบทุกหมู่บ้านภายในปี พ.ศ.2549 การดำเนิน โครงการดังกล่าวมีส่วนช่วยให้เกษตรกรผู้นำอาสาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองและท้องถิ่นของตน โดยยึดหลัก “มีความต้องการร่วม มีความสนใจร่วม และได้รับผลตอบแทนร่วม” ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาอาชีพปศุสัตว์ของประเทศไทยเป็นรูปธรรมและเป็นไปอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงทั้งประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์ของการสร้างเกษตรกรผู้นำอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ดังนี้

1. ให้เกษตรกรผู้นำอาสาระดับหมู่บ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์บริการ และถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต่อไป

2. ให้เกษตรกรผู้นำอาสาสามารถเป็นตัวอย่างด้านการเลี้ยงปศุสัตว์ โดยการสร้างฟาร์มสาธิตให้เพื่อนเกษตรกรศึกษาและนำไปปฏิบัติตามได้

3. ให้เกษตรกรผู้นำอาสาเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีข่าวสารที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์ระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง และเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์

4. เพื่อให้เกษตรกรผู้นำอาสาปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครในการปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการของกรมปศุสัตว์ อาทิ โครงการป้องกันกำจัดโรคระบาดสัตว์ การฉีดป้องกันโรคระบาดสัตว์ การเฝ้าระวังโรค

นอกจากนี้ กรมปศุสัตว์ยังได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของเกษตรกรผู้นำอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านไว้ดังนี้

1. สามารถเป็นเกษตรกรผู้นำหรือเกษตรกรตัวอย่างด้านการเลี้ยงปศุสัตว์ให้แก่เพื่อนเกษตรกรในหมู่บ้าน

2. สามารถช่วยเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในการประชาสัมพันธ์และการนัดพบระหว่างเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์กับเกษตรกรในท้องที่ ในการถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้ และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์

3. เป็นผู้ประสานงานการป้องกันกำจัดโรคระบาดสัตว์ในระดับตำบล-หมู่บ้าน

4. ช่วยสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์ในท้องที่ เป็นประจำทุกเดือน รายละเอียดการบันทึกข้อมูล เช่น จำนวนครวเรือนที่เลี้ยงปศุสัตว์ที่มีในท้องที่ จำนวนสัตว์ป่วยหรือตาย การเกิดโรคระบาดสัตว์ในท้องที่ระดับตำบล-หมู่บ้าน

5. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์

โดยเกษตรกรที่จะเข้ามาทำหน้าที่อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านต้องมีคุณสมบัติตามที่กรมปศุสัตว์ได้กำหนดว่าเกษตรกรที่จะเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน(อพปม.) ต้องพิจารณาจากหมู่บ้านละ 1 คนเท่านั้น และต้องมีคุณสมบัติที่กำหนดทุกข้อ ดังนี้

1. มีสัญชาติไทย

2. อายุระหว่าง 22 –65 ปี

3. เป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่มีองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)และเป็นพื้นที่เดียวกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

4. เป็นเกษตรกรที่ประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์อย่างถาวร (ไม่น้อยกว่า 2 ปี) มีความสนใจที่จะทำหน้าที่เป็นเกษตรกรผู้นำอาสา
5. มีความรู้ไม่ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อ่านหนังสือออก และเขียนหนังสือได้
6. เป็นผู้ที่สังคมชุมชนหมู่บ้านยอมรับ มีลักษณะเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ เพื่อสามารถประสานงานได้ดี
7. ต้องเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกและรับรองจากผู้ใหญ่บ้าน หรือกรรมการหมู่บ้าน หรือประธานองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)
8. ไม่เคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรนี้มาก่อน
9. สามารถเข้ารับการฝึกอบรม ได้ตลอดหลักสูตร

3. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดอ่างทอง

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง (2546:80-87) ได้จัดทำข้อมูลทั่วไปของจังหวัดอ่างทอง ดังนี้

1. ขนาดและที่ตั้ง จังหวัดอ่างทอง เป็นจังหวัดที่อยู่ในบริเวณที่ราบภาคกลางของประเทศไทย มีเนื้อที่ประมาณ 968,372 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 613,120 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ 108 กิโลเมตร และทางเรือตามแม่น้ำเจ้าพระยาถึงตลาดท่าเตียน มีระยะทางประมาณ 120 กิโลเมตร

2. ลักษณะภูมิประเทศ โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ลักษณะคล้ายอ่าง ไม่มีภูเขา ป่าไม้ และแร่ธาตุ ดินเป็นดินเหนียวปนทราย พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะแก่การทำนาปลูกข้าว ทำไร่ และทำสวน มีแม่น้ำสำคัญไหลผ่าน 2 สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำน้อย แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายแขนงที่ไหลผ่านจังหวัดนครสวรรค์ ชัยนาท สิงห์บุรี เข้าจังหวัดอ่างทอง ซึ่งไหลผ่านอำเภอไชโย อำเภอเมือง อำเภอป่าโมก รวมระยะทางที่ไหลผ่านจังหวัดอ่างทอง ประมาณ 40 กิโลเมตร ส่วนแม่น้ำน้อยเป็นแม่น้ำสายแขนงที่ไหลแยกออกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอเมืองชัยนาท ไหลผ่านจังหวัดชัยนาท จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดอ่างทอง ผ่านอำเภอโพธิ์ทอง และอำเภอวิเศษชัยชาญ รวมระยะทางยาวที่ไหลผ่านจังหวัดอ่างทอง ประมาณ 50 กิโลเมตร

3. ลักษณะภูมิอากาศ โดยทั่วไปคล้ายจังหวัดอื่น ๆ ในภาคกลางโดยจัดอยู่ในโซนร้อนและชุ่มชื้น ได้รับอิทธิพลมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือน

คุณภาพน้ำ ทำให้เกิดอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งในช่วงนี้ และได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึง เดือนกันยายน ทำให้มีเมฆมากและฝนตกชุก

4. ทรัพยากรดิน เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ และมีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การทำการเกษตร

5. แหล่งน้ำจังหวัดอ่างทอง มีแหล่งน้ำบนดิน ใต้ดิน และแหล่งน้ำชลประทาน ดังนี้

5.1 แหล่งน้ำบนดิน ประกอบด้วย แม่น้ำ คลอง หนอง บึง สำหรับแม่น้ำสำคัญ 2 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา และแม่น้ำน้อย

5.2 แหล่งน้ำใต้ดิน ได้แก่ การขุดเจาะบ่อบาดาล ซึ่งส่วนใหญ่ขุดเจาะ โดยสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด โยธาธิการจังหวัด กรมอนามัย และอุตสาหกรรมจังหวัด ซึ่งใช้ทั้งด้านอุปโภคบริโภคและทำน้ำประปา บ่อบาดาลในบริเวณ อำเภอสามโก้ อำเภอวิเศษชัยชาญ ความลึกเกิน 170 เมตร แต่บริเวณอำเภอแสวงหา อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอเมือง อำเภอไชโย และอำเภอป่าโมก ความลึกอยู่ระหว่าง 60-110 เมตร

5.3 แหล่งน้ำชลประทานจังหวัดอ่างทอง มีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำชลประทาน รวม 5 โครงการ ได้แก่โครงการชลประทานชัยสูตร โครงการชลประทานยางมณี โครงการชลประทานนพพราหมณ์ โครงการชลประทานผักไห่ และโครงการชลประทานสามชุก

6. ข้อมูลด้านพืช เกษตรกรในจังหวัดอ่างทอง นิยมปลูกพืช 4 ชนิด ได้แก่

6.1 ข้าว เกษตรกรมีการทำนาหมุนเวียนตลอดปี ส่วนใหญ่ทำนาปีละ 2 ครั้ง ลักษณะการทำนาส่วนใหญ่ เป็นนาหว่านน้ำตมและนาหว่านสำรวย คือ หว่านข้าวรอฝน เกษตรกรนิยมทำนากันในทุกอำเภอ ในปี2545/46 จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่เพาะปลูกข้าวประมาณ 372,367 ไร่

6.2 มะม่วง มีพื้นที่ปลูกในปี 2545/46 จำนวน 21,821 ไร่ มีการปลูกกันมาก และสามารถส่งออกต่างประเทศ ส่วนใหญ่นิยมปลูกที่อำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอแสวงหาและอำเภอสามโก้ พันธุ์มะม่วงที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์เขียวเสวย น้ำดอกไม้ และโชคอนันท์

6.3 อ้อยโรงงาน มีพื้นที่ปลูกในปี 2545/46 จำนวน 28,035 ไร่ ส่วนใหญ่ปลูกที่อำเภอแสวงหา ในปัจจุบันมีแนวโน้มในการปลูกลดลงเนื่องจากราคาอ้อยและโคเวด้าลดลง ประกอบกับมีโรคระบาด

6.4 พืชผัก มีพื้นที่ปลูกในปี 2545/46 จำนวน 3,154 ไร่ ส่วนใหญ่ปลูกเป็นอาชีพเสริม โดยเกษตรกรจะทำการเพาะปลูกในพื้นที่หลังการเก็บเกี่ยวข้าวหน้าปีแล้ว ในปัจจุบันเกษตรกรหันมาปลูกพืชผักเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสามารถทำรายได้ให้เกษตรกรผู้ปลูกได้ปีละหลายครั้ง เนื่องจากเป็นพืชที่มีอายุสั้น มีระยะเวลาในการเก็บเกี่ยว

ค่อนข้างเร็ว เป็นพืชที่ให้ผลผลิตและรายได้ค่อนข้างสูงกว่าพืชอื่น เกษตรกรจึงสามารถปลูกหมุนเวียนได้ปีละหลายครั้ง พื้นที่ปลูกกระจายอยู่ในทุกอำเภอ พืชผักที่นิยมปลูก ได้แก่ ข้าวโพดอ่อน (ฝักสด) ถั่วฝักยาว กระถั่ว แตงกวา บวบ มะเขือ และกระเจี๊ยบเขียว

7. ข้อมูลด้านปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง การเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดอ่างทอง นับว่าเป็นสาขาที่สำคัญสาขาหนึ่ง มีการเลี้ยงเพื่อบริโภค เลี้ยงเพื่อใช้งาน และการเลี้ยงในเชิงพาณิชย์ สัตว์เศรษฐกิจที่นิยมเลี้ยงกันมากในจังหวัดอ่างทอง ได้แก่ ไก่ เป็ด สุกร และโคเนื้อ ซึ่งสัตว์ที่มีศักยภาพสูงในการขยายการลงทุน เพราะมีตลาดและอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่ลือชื่อของจังหวัดคือการเลี้ยงไก่ อุโมงค์ลม เพื่อส่งบริษัทส่งออกไปยังต่างประเทศ และการทำเนื้อหุบ หมูหุบ

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลปศุสัตว์แยกตามชนิดสัตว์แสดงเป็นรายอำเภอ

อำเภอ	โค	กระบือ	สุกร	ไก่	เป็ด
เมือง	995	50	389	111,736	9,939
ไชโย	638	31	948	136,834	17,841
ป่าโมก	2,494	314	199	80,078	7,706
วิเศษชัยชาญ	5,586	210	43,129	908,849	735,118
โพธิ์ทอง	1,908	90	4,019	241,155	134,517
แสวงหา	536	64	3,133	256,410	42,222
สามโก้	1,089	2	6,466	132,852	289,522
รวม	13,246	761	58,283	1,867,914	1,236,865

จังหวัดอ่างทอง ถือเป็นแหล่งที่มีการเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของภาคกลาง นอกจากความเหมาะสมทางสภาพภูมิประเทศที่มีแม่น้ำสายสำคัญไหลผ่าน และภูมิอากาศที่เอื้ออำนวยแล้ว จังหวัดอ่างทองยังเป็นจังหวัดที่เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการปลูกข้าว จึงมีแหล่งผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ ไม่ว่าจะเป็น รำ หรือปลายข้าว นอกจากนี้ยังอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ทำให้การค้าขายกับตลาดปศุสัตว์ที่สำคัญในกรุงเทพฯ ประหยัดต้นทุนการขนส่ง จึงนับได้ว่าจังหวัดอ่างทองมีความเหมาะสมต่อการเลี้ยงสัตว์

4. ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน พบว่า มีผู้ศึกษาไว้บ้าง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้าน อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน โดยตรง ดังนี้คือ

4.1 อายุ

ศรมรงค์ สุภขวลิต และวรศักดิ์ เนตรวงษ์ (2543:46) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน และความต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติมของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบล(อพปต.)ที่ผ่านการฝึกอบรมในปี 2541 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีอายุ 31-50 ปี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อังคณา รักตระกูลธรรม และคารณี สุวรรณโพธิ์ (2540:64) ซึ่งได้ประเมินผลการฝึกอบรมอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน(อพปม.) ปี 2538-2539 พบว่า อายุเป็นปัจจัยในการปฏิบัติงาน อพปม.ส่วนใหญ่มีอายุ 30-39 ปี ซึ่งเป็นวัยทำงานมีความคล่องตัวสูง และมีความน่าเชื่อถือศรัทธา และได้รับการยอมรับจากชาวบ้าน นอกจากนี้สมเกียรติ กลิ่นสุคนธ์ (2539:114) ซึ่งได้ประเมินผลการฝึกอบรม อพปม.ในพื้นที่จังหวัดตราด ปี 2539 พบว่า อพปม.ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีแนวโน้มว่า จะมีความรู้ความเข้าใจมากกว่า อพปม.ที่มีอายุน้อยกว่า 40 ปี ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ อพปม.ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ย่อมมีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์มากกว่า อพปม.ที่มีอายุน้อยกว่า ซึ่งแตกต่างกับผลการศึกษาของ สมศักดิ์ ประสิทธิ์เมตต์ (2540:30) ที่ได้ประเมินผลการฝึกอบรมอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า อพปม.ที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป และอายุ 40 ปีลงมา มีคะแนนผลที่ได้รับความรู้หลังการฝึกอบรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาของ อังคณา รักตระกูลธรรม และคณะ (2542:35) ซึ่งได้ประเมินผลการฝึกอบรม หลักสูตร อพปม.ในพื้นที่เขต 9 ปีงบประมาณ 2540 พบว่า อพปม.ที่มีอายุ 31-40 ปี เป็นช่วงที่ผ่านการเกณฑ์ทหารมาแล้วมีความรับผิดชอบ มีประสบการณ์ในการเลี้ยงปศุสัตว์ มีความแข็งแรงเหมาะสมสามารถทำงานกับสัตว์ใหญ่อย่าง โค/กระบือ ได้ดี และเป็นช่วงอายุของวัยทำงาน เป็นวัยที่มีความน่าเชื่อถือศรัทธา และได้รับการยอมรับจากชาวบ้านมาก

4.2 เพศ

อังคณา รักตระกูลธรรม และคารณี สุวรรณโพธิ์ (2540:64) พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่เป็นเพศชายเนื่องด้วยการปฏิบัติงานในหน้าที่ อพปม.ต้องมีความคล่องตัวสูง จึงเห็นว่าเพศชาย จะได้รับการคัดเลือก ให้มาทำหน้าที่มากกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรมรงค์ สุภขวลิต และวรศักดิ์ เนตรวงษ์ (2543:47) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย เพราะเพศชายมีความคล่องตัว มีร่างกายแข็งแรงเหมาะสมต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่มากกว่าเพศหญิง เช่น การให้บริการในสัตว์

ใหญ่ ขณะที่ สมเกียรติ กลิ่นสุคนธ์(2539:137) พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าหญิง แต่หากเปรียบเทียบความรู้ที่ได้รับจากการผ่านการฝึกอบรม เพศหญิงมีระดับความรู้ความเข้าใจมากกว่าเพศชาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เพศหญิงมีความตั้งใจและสนใจในการศึกษาหาความรู้มากกว่าเพศชาย

4.3 ระดับการศึกษา

สมศักดิ์ ประสิทธิเมตต์ (2540:10-33) พบว่าส่วนใหญ่พบว่า อพปม.จบชั้นประถมศึกษา เมื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบ อพปม.ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาลงมา และระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป พบว่า อพปม.ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาขึ้นไปมีความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมด้าน การชี้แจงฝึกการปฏิบัติการณ์ควักซินโรคสัตว์ปีกดีกว่า อพปม. ที่ระดับประถมศึกษา ส่วนความรู้ความเข้าใจหลังฝึกอบรมด้านแนวคิดพื้นฐานของผู้นำอาสา, โรคปากและเท้าเปื่อย, การฝึกการปฏิบัติการณ์ควักซินป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้า และการชี้แจงสาธิตการทำหน้าที่ของอพปม. ไม่แตกต่างกัน ใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ อังคณา รักตระกูลธรรม และคณะ (2542:20-40) พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และไม่สามารถทำความเข้าใจได้เองในการขมนิทรศการ ต้องให้เจ้าหน้าที่อธิบาย และแสดงวิธีทำให้ดูก่อนจึงจะสามารถทำความเข้าใจ และสามารถทำตามได้ การที่ระดับการศึกษาของ อพปม. แตกต่างกันมาก ตั้งแต่ระดับการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 ถึง ระดับจบการศึกษาปริญญาตรี ทำให้ อพปม.ที่มีการศึกษาแตกต่างกัน จะมีการรับรู้ต่างกััน ดังนั้น ควรมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้มีระดับการศึกษาใกล้เคียงกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกัน และผลการศึกษาของ ศรีณรงค์ สุขขวลิต และวรศักดิ์ เนตรวงษ์ (2543:47) พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 6 เป็นระดับการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำ สาเหตุเนื่องจากมาตรฐานการศึกษาขั้นต่ำในอดีตกำหนดไว้ที่ประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น รวมทั้งสภาพทางเศรษฐกิจและความต้องการใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำนา

4.4 การดำรงตำแหน่งทางสังคม

ศรีณรงค์ สุขขวลิต และวรศักดิ์ เนตรวงษ์ (2543:16) ศึกษาพบว่า อพปม.รับผิดชอบปฏิบัติงานในตำแหน่งทางสังคมอื่น ๆ นอกจากตำแหน่งอพปม. ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และผลการศึกษาของกัมป์พล แก้วมีศรี (2545:78) พบว่า จำนวนตำแหน่งทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อพปม. เมื่อพิจารณาถึงจำนวนตำแหน่งทางสังคมหลายตำแหน่ง อาจมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวิธีการเข้ามาเป็น อพปม.เนื่องจากส่วนใหญ่เข้ามาเป็น อพปม. โดยการคัดเลือกของผู้ใหญ่บ้านและเกษตรกรในหมู่บ้านเป็นผู้คัดเลือก ทำให้สามารถรู้และเข้าใจสภาพพื้นฐาน ศักยภาพ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ของบุคคลที่จะสามารถปฏิบัติงานอาสาสมัคร ได้ดี และเมื่อปฏิบัติงานเป็นที่พึงพอใจของผู้นำท้องถิ่นและเกษตรกรแล้ว จะได้รับ

การคัดเลือกหรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางสังคมอื่นเพิ่มขึ้นอีกหลายตำแหน่ง การที่ได้รับตำแหน่งทางสังคมหลายตำแหน่ง ทำให้ อพปม. มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ได้มีการเพิ่มพูนความรู้เกิดทักษะในปฏิบัติงานมากขึ้น และได้รับการยอมรับในหมู่บ้าน ด้วยสามเหตุดังกล่าวจึงน่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้จำนวนตำแหน่งทางสังคม มีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อพปม. ได้ดีมากขึ้น

4.5 สมาชิกในครอบครัว

กัมปพล แก้วมีศรี (2545:77) พบว่า จำนวนแรงงานในครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อพปม. จังหวัดอุดรธานี เมื่อพิจารณาจำนวนสมาชิกในครอบครัว โดยเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนมากกว่า 3 คน การมีแรงงานมาก อาจมีความสัมพันธ์กับจำนวนอาชีพของครอบครัว ขนาดฟาร์มเลี้ยงสัตว์ และรายได้ของครอบครัว จะสังเกตได้จากจำนวนอาชีพของครอบครัวที่มีการประกอบอาชีพหลายอย่าง มีทั้งการทำนา การเลี้ยงสัตว์ การทำไร่ การรับจ้าง และยังมีขนาดฟาร์มเลี้ยงสัตว์ที่มีการเลี้ยงสัตว์หลายชนิด ได้แก่ ไก่พื้นเมือง เป็นเทศ โคนเนื้อ และกระบือ จากสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจดังกล่าว อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ อพปม. มีภาระต้องบริหารจัดการกิจกรรมของครอบครัวในเรื่อง การใช้แรงงาน การบริหารเวลาทำงาน และเงินทุน เพื่อให้มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพของครอบครัว การที่มีจำนวนแรงงานในครอบครัวมากขึ้น จึงมีผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของ อพปม. ลดลง

4.6 อาชีพหลักและอาชีพเสริม

อังคณา รักตระกูลธรรม และคณะ (2542:35) ได้กล่าวว่า อพปม. ส่วนใหญ่มีอาชีพหลัก เลี้ยงไก่ เนื่องจากเป็นสัตว์เลี้ยงง่าย ใช้เวลาเลี้ยงประมาณ 45-50 วัน ส่วนการเลี้ยงสัตว์อื่น ๆ ต้องใช้ระยะเวลาการเลี้ยงนานกว่า และจากการศึกษาของ อมรรัตน์ วรณโชติ (2544:60) พบว่า อพปม. ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม โดยอาชีพหลักเพาะปลูก และเลี้ยงปศุสัตว์เป็นอาชีพรอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัมปพล แก้วมีศรี (2545:34) พบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือ การทำนา และอาชีพเสริมที่ทำมากที่สุดคือการเลี้ยงสัตว์ และจากผลการศึกษาของ ศรณรงค์ ศุภชวลิต และวรศักดิ์ เนตรวงษ์ (2543:48) พบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บริโภคในครอบครัวเป็นหลัก และจำหน่ายผลผลิตที่เหลือเป็นรายได้ของครอบครัว สัตว์ที่เลี้ยงมากที่สุด คือ ไก่ รองลงมาคือเป็ด เพราะลงทุนน้อย เลี้ยงง่าย สามารถใช้บริโภคภายในครอบครัวและจำหน่ายเป็นรายได้เสริม สำหรับโคนเนื้อและกระบือมีการเลี้ยงในอันดับที่รองลงมา โดยเลี้ยงไว้จำหน่ายเพื่อเป็นรายได้ของครอบครัว และใช้แรงงานในการทำเกษตรกรรม

4.7 รายได้ทั้งหมดของครอบครัว

สมศักดิ์ ประสิทธิเมตต์ (2540:37) ได้กล่าวว่า อพปม.ที่มีรายได้ 14,999 บาท/ปีลงมา และอพปม.ที่มีรายได้ 15,000 บาท/ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรม ด้านความรู้แนวคิดพื้นฐานของผู้นำอาสา, ความรู้เกี่ยวกับโรคปากและเท้าเปื่อย, ความรู้เกี่ยวกับคำชี้แจงและการฝึกปฏิบัติฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า, การฝึกปฏิบัติฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์ปีก และความรู้กับคำชี้แจงและการสาธิตการทำหน้าที่ของ อพปม.ไม่แตกต่างกัน และผลการศึกษาของ อมรรรัตน์ วรรณ โชติ (2544:61) พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ 20,001-30,000 บาท สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อังคณา รักตระกูลธรรม และ คณะ (2542:34) พบว่า อพปม.มีรายได้ต่อปี ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของศรณรงค์ สุขสวัสดิ์ และวรงค์ดี เนตรวงษ์(2543:47) พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปี ต่ำกว่า 20,000 บาท

4.8 บทบาทอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

4.8.1ระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านอาสา พรรณี ทะนันชัย และภัทรวรรณ ลำดำดี (2545:46) พบว่า ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเป็นอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบล ต่ำกว่า 3 ปี และผ่านการฝึกอบรมด้านปศุสัตว์ สอดคล้องกันผลการศึกษาของ จิราวรรณ พันธุ์ประภา (2544:47) พบว่าประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบล ต่ำกว่า 3 ปี และส่วนใหญ่เคยผ่านการฝึกอบรมด้านปศุสัตว์เช่นกัน ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของของ กัมปภัต แก้วมีศรี (2545:38) พบว่า อพปม. มีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติงานมาแล้วเฉลี่ย 9.9 ปี การเข้ามาปฏิบัติงานด้านอาสาเนื่องจากผู้ใหญ่วัยเป็นผู้คัดเลือก การฝึกอบรม อพปม.ผ่านการฝึกอบรมหลายหลักสูตร หลักสูตรที่เข้ารับการอบรมมากที่สุด คือหลักสูตรอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน รองลงมา หลักสูตรอาสาป้องกันโรคสัตว์ และหลักสูตรทบทวนความรู้ อพปม. และผ่านการฝึกอบรมความรู้ด้านปศุสัตว์หลายหลักสูตร โดยเฉลี่ย 4.55 หลักสูตร หลักสูตรที่ผ่านการฝึกอบรมมากที่สุดคือ โรคระบาด โคน-กระบือ รองลงมาหลักสูตร โรคพิษสุนัขบ้า และโรคระบาดสัตว์ปีก

4.8.2 ชนิดสัตว์ ระยะเวลาของ อพปม. จากการศึกษาของ ศรณรงค์ สุขสวัสดิ์ และวรงค์ดี เนตรวงษ์ (2543:16) พบว่า สัตว์เลี้ยงที่ อพปม.เลี้ยงมากที่สุด คือ ไก่ รองลงมาคือ เป็ด โคนเนื้อ กระบือ สุกร และ โคนม ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของชนิด อังคณา รักตระกูลธรรม และคณะ (2542:15-24) พบว่า อพปม..ส่วนใหญ่เลี้ยงไก่มากที่สุด รองลงมาเลี้ยง โคนเนื้อ เป็ด สุกร และ โคนม และเกาะตามลำดับ ประสบการณ์การเลี้ยงปศุสัตว์ อยู่ในระหว่าง 1-10 ปี เป็นส่วนใหญ่ และผลการศึกษาของ กัมปภัต แก้วมีศรี (2545:73) พบว่า ขนาดฟาร์มเลี้ยงสัตว์ของ อพปม. มีสัตว์เลี้ยงในครอบครัวหลายชนิดได้แก่ ไก่พื้นเมือง เป็ดเทศ และ โคนเนื้อ ส่วนใหญ่มีการเลี้ยงสัตว์หลายชนิด โดยเฉลี่ย 2.19 ชนิด

4.8.3 การเป็นผู้นำหรือเกษตรกรตัวอย่างด้านปศุสัตว์ อังคณา รัตระกูลธรรม และคณะ (2542:38) ได้สรุปข้อมูลของ อพปม.พบว่า อพปม.สามารถบริการและช่วยเหลือเพื่อนบ้านเกษตรกรด้านปศุสัตว์ได้เป็นส่วนใหญ่ ในระดับปานกลาง(ร้อยละ 57.8) การปฏิบัติงานโดยทำหน้าที่ติดต่อขอความช่วยเหลือด้านการปศุสัตว์จากเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อพปม.สามารถช่วยปศุสัตว์อำเภอได้ ด้านการจัดทำฟาร์มสาธิต ส่วนใหญ่ปฏิบัติได้ในระดับน้อย เนื่องจากการทำฟาร์มสาธิตต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายประการ ทั้งความพร้อมความสามารถของเกษตรกรในการเป็นตัวอย่าง และเป็นผู้นำด้านปศุสัตว์อย่างแท้จริง และจากข้อมูลความคิดเห็นของเกษตรกรที่มารับบริการจาก อพปม.และปศุสัตว์อำเภอ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ อพปม. ไว้ว่า การปฏิบัติงานในการเป็นสื่อกลางระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์นั้น อพปม.สามารถปฏิบัติได้ ในขณะที่กัมปีพล แก้วมีศรี (2545:46) พบว่า อพปม.มากกว่าครึ่ง สามารถให้คำแนะนำความรู้ด้านการปศุสัตว์ปีละประมาณ 1-10 ครั้ง และให้คำปรึกษาความรู้ด้านการปศุสัตว์ปีละประมาณ 1-10 ครั้ง และอพปม.ส่วนใหญ่ ไม่ได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยาย และจากการศึกษาของสมเกียรติ กลิ่นสุคนธ์ (2539:131) พบว่า อพปม. มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำ การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์ตลอดจนเพื่อนเกษตรกร ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาสาทุกท่านมีความพร้อมและเต็มใจที่จะเป็นผู้นำ

4.8.4 การปฏิบัติงานอาสาในด้านการรวมกลุ่มทำกิจกรรมให้กับเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ จากการศึกษาของ กัมปีพล แก้วมีศรี (2545:46) พบว่า อพปม.มากกว่าครึ่ง ได้มีการจัดตั้งกลุ่มเลี้ยงสัตว์ ประเภทของกลุ่มเลี้ยงสัตว์ที่จัดตั้งมาก คือกลุ่มเลี้ยง โคเนื้อ รองลงมากลุ่มไก่พื้นเมือง ส่วนน้อยที่จัดตั้งกลุ่มพืชอาหารสัตว์

4.8.5 การช่วยเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์นัดพบเพื่อถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้จากการศึกษาของ กัมปีพล แก้วมีศรี (2545:75) พบว่า อพปม.มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านปศุสัตว์มากที่สุดในเรื่อง การฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด โค-กระบือ รองลงมาในเรื่องการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ส่วนใหญ่การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารได้ประมาณ 3-4 เรื่อง การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในหมู่บ้านแต่ละครั้งเกษตรกรรับรู้ได้ทั่วถึง ประมาณ 81-90 เปอร์เซ็นต์ ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน อพปม.มีวิธีการติดต่อสื่อสารในการประชาสัมพันธ์มากที่สุดโดยวิธีให้ ผู้ใหญ่บ้านประกาศหอกระจายข่าว รองลงมาคือ วิธีการชี้แจงในที่ประชุมของหมู่บ้าน และวิธีการเดินแจ้งข่าวสาร โดยใช้ช่องทางในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ประมาณ 2 ช่องทาง ในขณะที่ อังคณา รัตระกูลธรรม และคารณี สุวรรณ โพธิ์ศรี (2540:26) พบว่า อพปม. ได้รับความรู้และความเข้าใจจากการฝึกอบรมในวิธีการใช้สื่อทางราชการในระดับความรู้มาก ได้แก่ หอกระจาย

ข่าว คู่มือแนะนำ และการจัดกลุ่ม อพปม. ซึ่งแตกต่างกับผลการศึกษาของสมเกียรติ กลิ่นสุคนธ์ (2539:130) พบว่า อพปม. ได้รับความรู้ความเข้าใจจากการสาธิตวิธีการใช้สื่อของทางราชการ เพื่อการถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนเกษตรกร ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การใช้หอกระจายข่าว โปสเตอร์ แผ่นพลิก สิ่งพิมพ์ และป้ายประชาสัมพันธ์ ส่วนที่ได้รับความรู้ความเข้าใจในระดับมาก ได้แก่ คู่มือแนะนำและการจัดกลุ่ม อพปม.

4.8.6 การปฏิบัติการด้านการบันทึกข้อมูล ผลการศึกษาของกัมปพฤกษ์ แก้วมีศรี (2545:74) พบว่า อพปม. ทำการสำรวจสัตว์ในหมู่บ้าน ปีละ 2 ครั้ง ในการสำรวจแต่ละครั้งสามารถสำรวจได้ทั่วประเทศ ร้อยละ 81-90 ของจำนวนสัตว์ในหมู่บ้าน และใช้ระยะเวลาในการสำรวจแต่ละครั้งประมาณ 4 วัน และศรณรงค์ สุขขวลิต และวรศักดิ์ เนตรวงษ์ (2543:34) พบว่า อพปม. สามารถทำหน้าที่สำรวจและจดบันทึกข้อมูลด้านปศุสัตว์ได้ในระดับมาก เช่นกัน

4.8.7 ความรู้ด้านปศุสัตว์ที่สามารถให้บริการแก่เกษตรกรได้ กัมปพฤกษ์ แก้วมีศรี (2545:74) พบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ทำหน้าที่ในการเฝ้าระวังโรค มีการรายงานโรคระบาดสัตว์ และปัญหาสุขภาพสัตว์ ปีละประมาณ 1-2 ครั้ง เมื่อพบโรคระบาดสามารถรายงานให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์อำเภอทราบภายในระยะเวลา 1 ชั่วโมง การรายงานปัญหาสุขภาพ หรือสัตว์ป่วยรายงานให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ทราบนานกว่า 4 วัน การบริการด้านการดูแลสุขภาพสัตว์ อพปม. มีการให้บริการรักษาพยาบาลสัตว์ป่วยได้ต่ำกว่า ร้อยละ 61 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรในหมู่บ้าน และมีการกำจัดพยาธิภายนอกและภายในสัตว์ของเกษตรกรต่ำกว่า ร้อยละ 61 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรในหมู่บ้าน และยังพบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ไม่ได้ให้บริการผสมเทียม ส่วนการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์ได้ประมาณ 3 ชนิด ได้แก่ ฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด โคโรนาระบือ โรคพิษสุนัขบ้า และโรคระบาดสัตว์ปีก และศรณรงค์ สุขขวลิต และวรศักดิ์ เนตรวงษ์ (2543:51) ได้สรุปความคิดเห็นของ เกษตรกรผู้รับบริการ และปศุสัตว์อำเภอว่า อพปม. สามารถทำหน้าที่ด้านการฉีดวัคซีนป้องกันโรคได้ การเฝ้าระวังโรค ของกรมปศุสัตว์ในระดับที่มีความเหมาะสม เพราะเป็นหน้าที่ที่เห็นได้ชัดเจน เป็นรูปธรรม และเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการต่อเนื่อง อังคณา รักตระกูลธรรม และ คณะ (2542:38) ได้สรุปความคิดเห็นของปศุสัตว์อำเภอต่อการปฏิบัติงานของ อพปม. ไว้ว่า อพปม. สามารถปฏิบัติงานการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด โดยเฉพาะปากและเท้าเปื่อย และโรคพิษสุนัขบ้าได้โดยสามารถปฏิบัติงานได้ในระดับมาก ส่วนการบริการการผสมเทียม ปศุสัตว์อำเภอส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า อพปม. สามารถปฏิบัติได้ในระดับน้อย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัด
อ่างทองมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยประกอบด้วย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน
ในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง โดยได้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร “อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน”
ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง และปัจจุบันยังคงปฏิบัติหน้าที่อาสาพัฒนาปศุสัตว์อยู่ในท้อง
ที่อำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอไชโย อำเภอป่าโมก อำเภอวิเศษชัยชาญ อำเภอแสวงหา อำเภอโพธิ์ทอง
และอำเภอสามโก้ จำนวนทั้งสิ้น 231 ราย

1.2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (Yamane 1973
อ้างถึงใน จินดา ขลิบทอง 2544 :19-20) ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 147 ราย ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น

แทนค่าสูตร
$$n = \frac{231}{1 + 231(0.05)^2}$$
$$= 147$$

1.3 การสุ่มตัวอย่าง สุ่มแบบง่ายจากบัญชีรายชื่ออาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ที่
ยังคงปฏิบัติหน้าที่อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง ตามแผนแบบการสุ่ม
ตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ด้วยวิธีการเขียนรายชื่ออาสาพัฒนาปศุสัตว์
ประจำหมู่บ้านในแต่ละอำเภอแล้วจับฉลากให้ ได้จำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนประชากร ดังนี้
(ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในแต่ละอำเภอ

อำเภอ	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
1) อำเภอเมืองอ่างทอง	20	13
2)อำเภอไชโย	49	31
3)อำเภอป่าโมก	21	13
4)อำเภอวิเศษชัยชาญ	16	10
5)อำเภอแสวงหา	61	39
6)อำเภอโพธิ์ทอง	31	20
7)อำเภอสามโก้	33	21
รวม 8 อำเภอ	231	147

2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามทั้งแบบปลายปิด (close - ended) และแบบปลายเปิด (open - ended) แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ อายุ เพศ ระดับการศึกษา การดำรงตำแหน่งทางสังคม และการทำหน้าที่อาสาสมัครของหน่วยงานอื่น จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รายได้ และมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่นำมาบริโภคสมาชิกในครัวเรือน พื้นที่ถือครอง และพื้นที่เช่า

ตอนที่ 2 บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ ประกอบด้วยการปฏิบัติงานด้านอาสาฯ ระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ แรงจูงใจที่ทำให้ปฏิบัติหน้าที่อาสาฯ การเข้ารับการอบรมเพิ่มเติม การศึกษาดูงานเพิ่มเติม ข้อมูลด้านการเลี้ยงสัตว์ของอาสาฯ เกี่ยวกับชนิดสัตว์ จำนวนสัตว์ ระยะเวลาการคัดเลือกและการปรับปรุงพันธุ์ อาหารและการให้อาหาร การป้องกันโรคให้กับสัตว์ที่เลี้ยง การเป็นผู้นำ/เกษตรกรตัวอย่างด้านปศุสัตว์ การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมกลุ่ม การประชาสัมพันธ์

พบเพื่อถ่ายทอดความรู้ การนัดหมายเพื่อฉีดวัคซีนและรักษาพยาบาลสัตว์ การปฏิบัติงานบันทึกข้อมูล ความรู้ความสามารถที่ให้บริการ การได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ประกอบด้วยปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

2.2 การสร้างเครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์และพัฒนาแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาข้อมูลทฤษฎีภูมิ ศึกษาหนังสือ เอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคำถาม คำตอบที่ให้เลือกตอบ และส่วนที่แสดงความคิดเห็น เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

2.2.3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบ และนำข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุง จากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ท่าน คือ ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 1 จังหวัดปทุมธานี (สัตวแพทย์หญิงฉวีวรรณ วิริยะภาค) และปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง (นายสุรชน ต่างวิวัฒน์) ได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถามให้เหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาสาระ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงใหม่ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2.4 ทดสอบแบบสัมภาษณ์ (pre-test) กับอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย แล้วนำแบบสัมภาษณ์มาพิจารณาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้สมบูรณ์และมีความถูกต้องตามเนื้อหาที่ต้องการวัดมากที่สุด

2.2.5 การให้นำหนักคะแนน ลักษณะข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ที่มี 5 ระดับ มีการให้คะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

1) ระดับปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ในแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 3 ซึ่งได้สอบถามเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ได้กำหนดระดับความคิดเห็นของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านที่คิดว่ามีปัญหา/อุปสรรคในด้านต่าง ๆ ไว้ ดังนี้

มีปัญหา/อุปสรรคน้อย	เท่ากับ 1	คะแนน
มีปัญหา/อุปสรรคค่อนข้างน้อย	เท่ากับ 2	คะแนน
มีปัญหา/อุปสรรคปานกลาง	เท่ากับ 3	คะแนน
มีปัญหา/อุปสรรคค่อนข้างมาก	เท่ากับ 4	คะแนน
มีปัญหา/อุปสรรคมาก	เท่ากับ 5	คะแนน

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในจังหวัดอ่างทองที่เป็นตัวอย่างของการวิจัยตามแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ด้วยตัวเอง ระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2547 – วันที่ 13 พฤษภาคม 2547 จนครบ 147 ราย

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการลงรหัสเพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ บทบาทหน้าที่ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ใช้สถิติคือ ความถี่ (frequencies) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงาน ใช้สถิติค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การกำหนดการจัดอันดับปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดค่าเฉลี่ย เพื่อเป็นเกณฑ์ในการแปลผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 ถึง 5.00	ความหมาย	มีปัญหา/อุปสรรคมาก
ค่าเฉลี่ย 3.41 ถึง 4.20	ความหมาย	มีปัญหา/อุปสรรคค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 ถึง 3.40	ความหมาย	มีปัญหา/อุปสรรคปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 ถึง 2.60	ความหมาย	มีปัญหา/อุปสรรคค่อนข้างน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.80	ความหมาย	มีปัญหา/อุปสรรคน้อย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องบทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 147ราย ในระหว่างวันที่ 1 เมษายน 2547 ถึงวันที่ 13 พฤษภาคม 2547 ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง พบว่าอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านมีลักษณะพื้นฐานทางสังคม ดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

n = 147					
สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X} (S.D.)
อายุ (ปี)			63	24	46.57 (8.25)
< 36	14	9.5			
36 - 45	48	32.7			
46 - 55	65	44.2			
> 55	20	13.6			
เพศ					
ชาย	139	94.6			
หญิง	8	5.4			

ตารางที่ 4.1(ต่อ)

n = 147

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X} (S.D.)
ระดับการศึกษา					
ประถมศึกษา	81	55.1			
มัธยมศึกษาตอนต้น	39	26.5			
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	21	14.3			
อนุปริญญา หรือ ปวส.	5	3.4			
ปริญญาตรี	1	.7			
การดำรงตำแหน่งทางสังคม					
ไม่มีตำแหน่งทางสังคม	81	55.1			
มีตำแหน่งทางสังคม	66	44.9			
ผู้ใหญ่บ้าน	17	11.6			
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	28	19.0			
สารวัตรกำนัน	5	3.4			
กรรมการหมู่บ้าน	7	4.8			
สมาชิกอบต.	6	4.1			
นายกอบต.	1	.7			
ประธานสภาเทศบาล	1	.7			
สมาชิกสภาเทศบาล	1	.7			
การทำหน้าที่อาสาสมัครของหน่วยงานอื่น					
ไม่ได้ทำหน้าที่อาสาสมัครของหน่วยงานอื่น	81	55.1			
ทำหน้าที่อาสาสมัครของหน่วยงานอื่น*	66	44.9			
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	54	36.7			
อาสาสมัคร	10	6.8			
อาสาสมัครบัญชี	7	4.8			

*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	n = 147
					\bar{X} (S.D.)
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน(คน)			10	1	3.95 1.24
1-3	58	39.5			
4-6	87	59.1			
> 6	2	1.4			

1.1 อายุ จากการศึกษาพบว่า อพปม.มีอายุเฉลี่ย 46.57 ปี มีอายุต่ำสุด 24 ปี อายุสูงสุด 63 ปี โดยอพปม.เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 44.2) เป็นผู้ที่มียอายุ 46-55 ปี รองลงมา (ร้อยละ 32.37) มีอายุ 36-45 ปี อพปม.จำนวนไม่มากที่มีอายุต่ำกว่า 36 ปี หรือสูงกว่า 55 ปี

1.2 เพศ จากการศึกษพบว่า อพปม.เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.6) เป็นเพศชาย

1.3 การศึกษา จากการศึกษพบว่า อพปม.มากกว่าครึ่งเล็กน้อย (ร้อยละ 55.1) ที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 รองลงมา (ร้อยละ 26.5 และ ร้อยละ 14.3) เรียนจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.ตามลำดับ มี อพปม.จำนวนน้อยมากที่การศึกษาสูงกว่านี้

1.4 การดำรงตำแหน่งทางสังคม จากการศึกษพบว่า อพปม. มากกว่าครึ่งเล็กน้อย (ร้อยละ 55.1) ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม ที่เหลือ (ร้อยละ 44.9) ดำรงตำแหน่งทางสังคม โดยตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่ อพปม.ทำหน้าที่มากที่สุด (ร้อยละ 19.0) รองลงมา (ร้อยละ 11.6 และ ร้อยละ 4.8) คือ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและตำแหน่ง กรรมการหมู่บ้านตามลำดับ ตำแหน่งอื่นๆที่ อพปม.ทำหน้าที่ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สารวัตรกำนัน นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภาเทศบาล หรือสมาชิกเทศบาล

1.5 การทำหน้าที่อาสาสมัครของหน่วยงานอื่น พบว่า อพปม.มากกว่าครึ่งเล็กน้อย (ร้อยละ 55.1) ทำหน้าที่อพปม.เพียงอย่างเดียว ที่เหลือ (ร้อยละ 44.9) ที่ทำหน้าที่อาสาสมัคร 2 ตำแหน่ง คือทำหน้าที่ อพปม.และอาสาสมัครอื่น โดยทำหน้าที่อาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และอพปม.จำนวนมากที่สุด คือ (ร้อยละ 36.7) รองลงมา (ร้อยละ 6.8)ทำหน้าที่อาสาหมอดิน และอพปม.ที่เหลือ (ร้อยละ 4.8) ทำหน้าที่อาสาครูบัญชีและอพปม.

1.6 สมาชิกในครัวเรือน จากการศึกษาพบว่า อพปม.มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 59.1) มีสมาชิกในครัวเรือน 4—6 คน รองลงมา (ร้อยละ 39.5) มีสมาชิก ในครัวเรือน 1-3 คนที่เหลือ (ร้อยละ 1.4) มีสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 6 คน

ตารางที่ 4.2 สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

n = 147

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X} (S.D.)
อาชีพหลัก					
ทำนา	86	58.5			
ทำไร่	6	4.1			
ทำสวน	20	13.6			
เลี้ยงปศุสัตว์	15	10.2			
รับจ้าง	12	8.2			
ค้าขาย	8	5.4			
อาชีพเสริม*					
ทำนา	2	1.4			
ทำไร่	2	1.4			
ทำสวน	35	23.8			
เลี้ยงปศุสัตว์	126	85.7			
รับจ้าง	24	16.3			
ค้าขาย	8	5.4			

*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.2(ต่อ)

n = 147					
สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X} (S.D.)
รายได้ทั้งหมดของครอบครัว(บาท)			350,000	55,000	137,741.49 (67,368.28)
< 100,001	70	47.6			
100,001 - 150,000	28	19.0			
150,001 - 200,000	29	19.7			
200,001 - 250,000	12	8.2			
> 250,000	8	5.4			
มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่นำมา บริโภค(บาท)					
ไม่ได้นำมาบริโภค	28	19.0			
นำมาบริโภค	119	81.0	80,000	600	11,721.00 (14,889.08)
< 5,001	43	36.1			
5,001 - 10,000	49	41.2			
10,001 - 15,000	10	8.4			
15,001 - 20,000	6	5.0			
> 20,000	11	9.2			
ขนาดพื้นที่ถือครอง (ไร่)					
ไม่มีพื้นที่เป็นของตนเอง	3	2.1			
มีพื้นที่เป็นของตนเอง	144	97.9	70	1	13.29 (12.37)
< 11	86	60.5			
11 - 20	29	19.7			
21 - 30	17	11.6			
31 - 40	6	4.1			
> 40	6	4.1			

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 147					
สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X} (S.D.)
ขนาดพื้นที่เช่าผู้อื่น(ไร่)					
ไม่ได้เช่าพื้นที่ผู้อื่น	100	68.0			
มีการเช่าพื้นที่ผู้อื่น	47	32.0	20	2	8.3 (4.59)
< 6	21	14.3			
6 – 10	17	11.6			
11 – 15	6	4.1			
16 – 20	3	2.0			

จากตารางที่ 4.2 พบว่า อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน มีสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจด้านอาชีพหลัก อาชีพเสริม รายได้ต่อปี มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่นำมาบริโภค ขนาดพื้นที่ถือครอง และพื้นที่เช่า ดังนี้

1.7 อาชีพหลัก จากการศึกษาพบว่า อพปม.มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 58.5) มีอาชีพหลักทำนา รองลงมา (ร้อยละ 13.6 และ ร้อยละ 10.2) ทำสวนและ เลี้ยงปศุสัตว์ ตามลำดับ ที่เหลือมีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย หรือ ทำไร่

1.8 อาชีพเสริม จากการศึกษาพบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.7) มีอาชีพเสริมคือการเลี้ยงปศุสัตว์ และเกือบหนึ่งในสี่ของอพปม. (ร้อยละ 23.8) ทำสวน เป็นอาชีพเสริม อาชีพอื่น ๆ ที่อพปม. ทำเป็นอาชีพเสริมได้แก่ อาชีพรับจ้าง ค้าขาย ทำนา และทำไร่

1.9 รายได้ จากการศึกษาพบว่า อพปม. เกือบครึ่ง (ร้อยละ 47.6) มีรายได้ทั้งหมดของครอบครัวต่อปี ที่ต่ำกว่า 100,000 บาท อพปม. จำนวนเท่ากัน (ร้อยละ 19.7 เท่ากัน) มีรายได้ 100,001-150,000 และ 150,001-200,000 บาท อพปม.จำนวนไม่มากที่มีรายได้ทั้งหมดของครอบครัวต่อปี มากกว่า 200,000 บาท

1.10 มูลค่าผลผลิตทางเกษตรที่นำมาบริโภค จากการศึกษาพบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.0) นำผลผลิตทางเกษตรมาบริโภคในครัวเรือน สำหรับมูลค่าผลผลิตที่นำมาใช้บริโภคนั้น พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของอพปม. (ร้อยละ 41.2) นำมาบริโภคมูลค่า 5,001-10,000 บาท รองลงมา (ร้อยละ 36.1) นำมาบริโภคมูลค่า ต่ำกว่า 5,000 บาท อพปม. จำนวนไม่มากที่นำผลผลิตมาบริโภคมูลค่า มากกว่า 10,000 บาท

1.11 ขนาดพื้นที่ถือครอง จากการศึกษาพบว่า อพปม. เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 97.9) มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง โดย อพปม. มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 60.5) มีพื้นที่ถือครองไม่เกิน 10 ไร่ รองลงมา (ร้อยละ 19.7 และ 11.6) มีพื้นที่ถือครอง 11- 20 ไร่ และ 21- 30 ไร่ ตามลำดับ ส่วน อพปม. ที่เหลือ (ร้อยละ 4.1) เท่ากัน มีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง 31- 40 ไร่ และ มากกว่า 40 ไร่ขึ้นไป

1.12 ขนาดพื้นที่เช่าผู้อื่น จากการศึกษาพบว่า อพปม. เกือบหนึ่งในสาม (ร้อยละ 32.0) เช่าพื้นที่ผู้อื่น โดยอพปม. ที่เช่าน้อยกว่า 5 ไร่ มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 14.3) รองลงมา (ร้อยละ 11.6 และ 4.1) เช่า 5- 10 ไร่ และ 11- 15 ไร่ ตามลำดับ มีอพปม. จำนวนน้อยมาก (ร้อยละ 2.0) ที่เช่าพื้นที่ผู้อื่น 16- 20 ไร่

ตอนที่ 2 บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

2.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.3 ระยะเวลาและสาเหตุในการทำหน้าที่ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

n = 147					
ระยะเวลาและสาเหตุในการทำหน้าที่	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X} (S.D.)
ระยะเวลาในการปฏิบัติงานอาสา(ปี)			10	1	4.89 (2.18)
1 - 3	46	31.3			
4 - 6	63	42.9			
มากกว่า 6 ปี ขึ้นไป	38	25.8			
สาเหตุในการทำหน้าที่อาสา					
มีอาชีพปศุสัตว์	23	15.6			
ผู้นำหมู่บ้านชักชวน	41	27.9			
เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ชักชวน	76	51.7			
ญาติ/เพื่อนบ้านชักชวน	7	4.8			

จากตารางที่ 4.3 พบว่า อพปม. มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านอาสา และแรงจูงใจในการทำหน้าที่อาสา ดังนี้

2.1.1 ระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า อพปม.เกือบครึ่ง (ร้อยละ 42.9) ปฏิบัติงานด้านอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านมาแล้วเป็นเวลา 4-6 ปี รองลงมา (ร้อยละ 31.3 และร้อยละ 25.8) ปฏิบัติงานด้านอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านมาแล้วเป็นเวลา 1-3 ปี และ มากกว่า 6 ปีขึ้นไป ตามลำดับ

2.1.2 สาเหตุที่ทำให้ปฏิบัติหน้าที่อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า อพปม. มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 51.7) มาปฏิบัติหน้าที่ อพปม.เนื่องจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ชักชวน รองลงมา (ร้อยละ 27.9 และ ร้อยละ 15.6) เนื่องจากผู้นำหมู่บ้านชักชวน และ มีอาชีพเลี้ยงปศุสัตว์ ตามลำดับ ที่เหลือเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 4.8) เนื่องจากญาติและเพื่อนบ้านชักชวน

ตารางที่ 4.4 การฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ และการไปทัศนศึกษาของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

n = 147		
การฝึกอบรม/ทัศนศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าฝึกอบรมหลักสูตรต่างๆ		
ไม่เคย	30	20.4
เคย*	117	79.6
หลักสูตรอพม. (ทบทวน)		
ไม่เคย	47	32.0
เคย	100	68.0
1 ครั้ง	72	49.0
2 ครั้ง	28	19.0
หลักสูตรเกษตรกรวิทยากร		
ไม่เคย	132	89.8
เคย	15	10.2
1 ครั้ง	14	9.5
2 ครั้ง	1	.7
หลักสูตรอาสาพิษสุนัขบ้า		
ไม่เคย	117	79.6
เคย	30	20.4
1 ครั้ง	29	19.7
2 ครั้ง	1	.7
หลักสูตรอาสาสมเทียม		
ไม่เคย	130	88.4
เคย	17	11.6
1 ครั้ง	17	11.6

ตารางที่ 4.4(ต่อ)

n = 147		
การฝึกอบรม/ทัศนศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
หลักสูตรการเลี้ยงไก่		
ไม่เคย	127	86.4
เคย	20	13.6
1 ครั้ง	19	12.9
2 ครั้ง	1	.7
หลักสูตรการเลี้ยงสุกร		
ไม่เคย	134	91.2
เคย	13	8.8
1 ครั้ง	13	8.8
หลักสูตรการเลี้ยงโคเนื้อ		
ไม่เคย	132	89.8
เคย	15	10.2
1 ครั้ง	15	10.2
หลักสูตรมาตรฐานฟาร์ม		
ไม่เคย	139	94.6
เคย	8	5.4
1 ครั้ง	8	5.4
การไปทัศนศึกษาดูงาน		
ไม่เคย	53	36.0
เคย	94	64.0
1 ครั้ง	61	41.5
2 ครั้ง	26	17.7
3 ครั้ง	7	4.8

*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.4 พบว่า อพปม. ได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ และไปทัศนศึกษาดูงาน ดังนี้

2.1.3 การเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ จากการศึกษาพบว่าหลังจากได้เป็นอพปม.แล้ว อพปม.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 79.6) ได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรอื่น ๆ ที่สามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ อพปม. ได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) **หลักสูตรอาสาทบทวน** จากการศึกษาพบว่า อพปม.ประมาณสองในสาม (ร้อยละ 68.0) เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรนี้โดย อพปม.เกือบครึ่ง (ร้อยละ 49.10) เข้ารับการอบรมจำนวน 1 ครั้ง ที่เหลือ (ร้อยละ 19.0) เข้ารับการอบรม จำนวน 2 ครั้ง

2) **หลักสูตรเกษตรกรวิทยากร** จากการศึกษาพบว่า อพปม.ไม่มาก (ร้อยละ 10.2) ที่เคยรับการอบรมหลักสูตรนี้ โดยเกือบทั้งหมดของ อพปม.ที่เข้ารับการอบรม (ร้อยละ 9.5) ได้เข้ารับการอบรมจำนวน 1 ครั้ง ที่เหลือ (ร้อยละ 0.7) เข้ารับการอบรม 2 ครั้ง

3) **หลักสูตรอาสาโรคพืชสุนัขบ้า** จากการศึกษาพบว่ามี อพปม.เพียงส่วนน้อย(ร้อยละ 20.4) ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรนี้ โดยเกือบทั้งหมดของ อพปม.ที่เคยเข้ารับการอบรม หลักสูตรนี้ (ร้อยละ 19.7) เข้าอบรม จำนวน 1 ครั้ง ที่เหลือ (ร้อยละ .7) เข้ารับการอบรม จำนวน 2 ครั้ง

4) **หลักสูตรอาสาผสมเทียม** จากการศึกษาพบว่า มีอพปม.เพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 11.6) ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรนี้ โดยเข้ารับการอบรม 1 ครั้ง

5) **หลักสูตรการเลี้ยงไก่** จากการศึกษาพบว่ามี อพปม.เพียงส่วนน้อย (ร้อยละ 13.6) ที่เคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรนี้ โดยเกือบทั้งหมดของ อพปม.ที่เคยเข้ารับการอบรม (ร้อยละ 12.9) เข้าอบรมจำนวน 1 ครั้ง ที่เหลือ (ร้อยละ .7) เข้ารับการอบรม 2 ครั้ง

6) **หลักสูตรการเลี้ยงสุกร** จากการศึกษาพบว่า อพปม. จำนวนไม่มาก (ร้อยละ 8.8) ที่เคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรนี้ โดยเข้ารับการอบรมจำนวน 1 ครั้ง

7) **หลักสูตรการเลี้ยงโคเนื้อ** พบว่า อพปม.จำนวนไม่มาก (ร้อยละ 10.2) ที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรนี้ โดยเข้ารับการอบรม จำนวน 1 ครั้ง

8) **หลักสูตรมาตรฐานฟาร์ม** จากการศึกษาพบว่า อพปม. จำนวนไม่มาก (ร้อยละ 5.4) ที่เคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรนี้ โดยเข้ารับการอบรม จำนวน 1 ครั้ง

2.1.4 การไปทัศนศึกษาดูงานด้านปศุสัตว์ จากการศึกษาพบว่า อพปม. เกือบสองในสาม (ร้อยละ 64.0) เคยไปทัศนศึกษาดูงานด้านปศุสัตว์ โดยอพปม. เกือบครึ่ง (ร้อยละ 41.5) ไปทัศนศึกษาดูงาน 1 ครั้ง รองลงมา (ร้อยละ 17.7 และ ร้อยละ 4.8) ที่เคยไปทัศนศึกษาดูงาน 2 ครั้ง และ 3 ครั้ง ตามลำดับ

2.1 บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ

2.2.1 บทบาทด้านการเป็นผู้นำเกษตรกร/เกษตรกรตัวอย่าง

ตารางที่ 4.5 ชนิดสัตว์ และ จำนวนสัตว์ที่อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเลี้ยง

n = 147

ชนิดสัตว์และจำนวนสัตว์	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X} (S.D.)
ไม่ได้เลี้ยงปศุสัตว์	8	5.44			
เลี้ยงปศุสัตว์*	141	94.56			
โคนเนื้อ (ตัว)					
ไม่ได้เลี้ยง	92	62.5			
เลี้ยง	55	37.5	114	2	11.74 (16.69)
< 11	42	28.5			
11-20	8	5.5			
> 20	5	3.5			
โคนนม (ตัว)					
ไม่ได้เลี้ยง	146	99.3			
เลี้ยง	1	.7	29	29	29
29 ตัว	1	.7			
กระบือ (ตัว)					
ไม่ได้เลี้ยง	138	93.9			
เลี้ยง	9	6.1	35	3	9.22 (10.00)
≤ 5	5	3.4			
> 5	4	2.7			

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

n = 147					
ชนิดสัตว์และจำนวน	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X} (S.D.)
สุกร(ตัว)					
ไม่ได้เลี้ยง	116	78.9			
เลี้ยง	31	21.1	200	2	24.38 (41.45)
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ	18	12.2			
10	6	4.1			
11-20	7	4.8			
มากกว่า 20 ขึ้นไป					
สัตว์ปีก(ตัว)					
ไม่ได้เลี้ยง	56	38.1			
เลี้ยง	91	61.9	4,000	10	129.82 (429.50)
< 51	50	34.0			
51-100	20	13.6			
101-150	10	6.8			
> 150	11	7.5			

*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.5 พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์หลายชนิด เป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริม มีทั้ง โคเนื้อ โคนม กระบือ สุกรและ สัตว์ปีก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ชนิดสัตว์และจำนวนสัตว์ที่เลี้ยง จากการศึกษาพบว่า อพปม.เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.56) เลี้ยงปศุสัตว์ ชนิดปศุสัตว์ที่ อพปม.เลี้ยงกันมากที่สุด คือ สัตว์ปีก ทั้งนี้พบว่า อพปม.มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 61.9) เลี้ยงสัตว์ปีก โดยเลี้ยงเฉลี่ย 129.82 ตัว จำนวนสัตว์ปีกที่เลี้ยงสูงสุด 4,000 ตัว ต่ำสุด 16 ตัว อพปม.จำนวนรองลงมาหรือมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย (ร้อยละ 37.5) เลี้ยงโคเนื้อ โดยเลี้ยงเฉลี่ย 11.74 ตัว จำนวนโคเนื้อเลี้ยงสูงสุด 114 ตัว เลี้ยงต่ำสุด 2 ตัว

อพปม.ไม่ถึงหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 21.1) เลี้ยงสุกร โดยเลี้ยงเฉลี่ย 24.38 ตัว จำนวนสุกรเลี้ยงสูงสุด 200 ตัว เลี้ยงต่ำสุด 2 ตัว ที่เหลือเลี้ยงกระบือ และ โคนม (ร้อยละ 3.4 และ .7) ตามลำดับ โดยกระบือเลี้ยงเฉลี่ย 9.22 ตัว จำนวนกระบือเลี้ยงสูงสุด 35 ตัว เลี้ยงต่ำสุด 3 ตัว สำหรับ โคนมมีเพียงรายเดียวที่เลี้ยง โดยเลี้ยง 29 ตัว

ตารางที่ 4.6 ระยะเวลาที่เลี้ยงสัตว์ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

n = 147

ระยะเวลาเลี้ยง (ปี)	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X} (S.D.)
โคเนื้อ			18	1	6.25 (3.47)
1-4	18	12.3			
5-8	14	16.3			
> 8	13	8.5			
โคนม			10	10	10
10	1	.7			
กระบือ			20	4	5.48 (5.48)
≤ 5	4	2.7			
> 5	5	3.4			
สุกร			30	2	7.06 (5.67)
1-5	16	10.8			
6-10	10	6.9			
> 10	5	3.4			

ตารางที่ 4.6(ต่อ)

n = 147					
ระยะเวลาเลี้ยง (ปี)	จำนวน	ร้อยละ	สูงสุด	ต่ำสุด	\bar{X} (S.D.)
สัตว์ปีก			20	2	7.39 (4.15)
< 6	40	27.2			
6-10	40	27.2			
11-15	7	4.2			
> 15	4	2.7			

จากตารางที่ 4.6 พบว่าระยะเวลาในการเลี้ยงปลุสัตว์ชนิดต่าง ๆ ของอพปม. มีระยะเวลาที่แตกต่างกัน มีรายละเอียดดังนี้

2) *ระยะเวลาในการเลี้ยง* จากการศึกษาพบว่า อพปม.เลี้ยงโคเนื้อ มาแล้วโดยเฉลี่ย 6.25 ปี สูงสุด 18 ปี และต่ำสุด 1 ปี อพปม.ที่เลี้ยงโคนมซึ่งมีเพียงรายเดียวเลี้ยงมาเป็นระยะเวลา 10 ปี ระยะเวลาที่ อพปม.เลี้ยงกระบือ เฉลี่ย 8.88 ปี สูงสุด 20 ปี และต่ำสุด 4 ปี อพปม.ที่เลี้ยงสุกร มีระยะเวลาเลี้ยงโดยเฉลี่ย 7.06 ปี สูงสุด 30 ปี และต่ำสุด 2 ปี สำหรับสัตว์ปีก อพปม.มีระยะเวลาเลี้ยงเฉลี่ย 7.39 ปี สูงสุด 20 ปีและต่ำสุด 2 ปี

ตารางที่ 4.7 การปฏิบัติของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์
สัตว์ที่เลี้ยง

n = 147		
การปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
โคเนื้อ*	55	100.0
เลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี	40	72.7
คัดเลือกลักษณะไม่ดีทิ้ง	23	41.8
เลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดี	48	87.3
โคนม *	1	100.0
เลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี	1	100.0
คัดเลือกลักษณะไม่ดีทิ้ง	1	100.0
เลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดี	1	100.0
กระบือ*	9	100.0
เลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี	5	55.7
คัดเลือกลักษณะไม่ดีทิ้ง	2	22.2
เลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดี	5	55.7
สุกร*	31	100.0
เลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี	25	80.7
คัดเลือกลักษณะไม่ดีทิ้ง	13	41.9
เลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดี	28	90.3
สัตว์ปีก*	91	100.0
เลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี	71	78.0
คัดเลือกลักษณะไม่ดีทิ้ง	37	40.7
เลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดี	73	80.2

* เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.7 จะเห็นว่า อพปม.มีการปฏิบัติเกี่ยวกับพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ที่เลี้ยง ดังนี้

3) การปฏิบัติเกี่ยวกับพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ที่เลี้ยง จากการศึกษาพบว่า อพปม. ที่เลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดจะมีการปฏิบัติเกี่ยวกับพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์แตกต่างกันไปตามชนิดสัตว์ ดังนี้

(1) โคนเน็ พบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.3) มีการปฏิบัติในเรื่อง เลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ที่มีลักษณะดีรองลงมา (ร้อยละ 72.7 และ ร้อยละ 41.8) คือคัดเลือกสัตว์ที่มีลักษณะไม่ค้อออกจากฝูง และ เลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี ตามลำดับ

(2) โคนม พบว่า อพปม.ที่เลี้ยง โคนมซึ่งมีเพียงรายเดียวมีการเลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี คัดเลือกสัตว์ที่มีลักษณะไม่ค้อออกจากฝูง และ เลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดี

(3) กระบือ พบว่า อพปม. มีการเลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี และเลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดีเท่ากัน (ร้อยละ 55.7 เท่ากัน) และมี อพปม.บางส่วน (ร้อยละ 22.2) ทำการ คัดเลือกสัตว์ที่มีลักษณะไม่ค้อออกจากฝูง

(4) สุกร พบว่า อพปม.มีการปฏิบัติในเรื่องเลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดีมากที่สุด (ร้อยละ 90.3) รองลงมา (ร้อยละ 80.7 และ ร้อยละ 41.9) เลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี และคัดเลือกสัตว์ที่มีลักษณะไม่ค้อออกจากฝูง ตามลำดับ

(5) สัตว์ปีก พบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.2) เลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ที่มีลักษณะดี รองลงมา (ร้อยละ 78.0) เลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี และเกือบครึ่ง (ร้อยละ 40.7) คัดเลือกสัตว์ที่มีลักษณะไม่ค้อออกจากฝูง

ตารางที่ 4.8 การปฏิบัติของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับอาหารและการให้อาหารสัตว์

n = 147		
การปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
โคเนื้อ*	55	100.0
ให้อาหารที่มีสารอาหารครบ	7	12.7
ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์	6	10.9
ให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท	5	9.1
ให้อาหารผสมเองโดยซื้อหัวอาหาร	3	5.5
ให้อาหารที่ผสมเองทั้งหมด	6	10.9
ให้หากินเองตามธรรมชาติ	49	89.1
ให้อาหารแร่ธาตุเสริม	21	38.2
โคนม*	1	100.0
ให้อาหารที่มีสารอาหารครบ	1	100.0
ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์	1	100.0
ให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท	1	100.0
ให้หญ้าตามธรรมชาติ	1	100.0
ให้อาหารแร่ธาตุเสริม	1	100.0
กระบือ*	9	100.0
ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์	1	11.1
ให้หากินเองตามธรรมชาติ	9	100.0
สุกร*	31	100.0
ให้อาหารที่มีสารอาหารครบ	13	41.9
ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์	10	32.3
ให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท	11	35.5
ให้อาหารผสมเองโดยซื้อหัวอาหาร	19	61.3
ให้อาหารที่ผสมเองทั้งหมด	1	1.8

* เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 147		
การปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
สัตว์ปีก*	91	100.0
ให้อาหารที่มีสารอาหารครบ	10	11.0
ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์	25	27.5
ให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท	29	31.9
ให้อาหารผสมเองโดยซื้อหัวอาหาร	14	15.4
ให้อาหารที่ผสมเองทั้งหมด	31	34.1
ปล่อยให้หากินเอง	26	28.6

* เลือกตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.8 การปฏิบัติเกี่ยวกับอาหารและการให้อาหารสัตว์แต่ละชนิด ดังนี้

4) การปฏิบัติเกี่ยวกับอาหารและการให้อาหาร จากการศึกษาพบว่า อพปม. มีการจัดการเกี่ยวกับอาหารและการให้อาหาร

(1) โคนือ พบว่า อพปม. ปล่อยให้โคนือหากินเองตามธรรมชาติมากที่สุด (ร้อยละ 89.1) รองลงมา (ร้อยละ 38.2) มีการให้อาหารแร่ธาตุเสริม นอกจากนี้ อพปม. บางส่วนยังให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท ให้อาหารผสมเองโดยซื้อหัวอาหาร ให้อาหารที่มีสารอาหารครบตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ และ/หรือให้อาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ

(2) โคนม จากการศึกษาพบว่า อพปม. ที่เลี้ยงโคนมซึ่งมีอยู่รายเดียวให้หญ้าที่หาได้จากธรรมชาติ อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท ให้อาหารแร่ธาตุเสริม โดยคำนึงถึงสารอาหารที่สัตว์ต้องการในแต่ละระยะและตามความต้องการของสัตว์ในแต่ละระยะ

(3) กระบือ จากการศึกษาพบว่า อพปม. ที่เลี้ยงกระบือทุกราย ปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ อพปม. เพียงรายเดียว (ร้อยละ 11.1) ที่ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะด้วย

(4) สุกร พบว่า อพปม. มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 61.3) ให้อาหารผสมเองโดยซื้อหัวอาหาร อพปม. ประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 35.5) ให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท และมี อพปม. เพียงรายเดียวให้อาหารที่ผสมเองทั้งหมด นอกจากนี้ อพปม. เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 41.9) ให้อาหารที่มีสารอาหารครบตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ อพปม. เกือบหนึ่งในสาม (ร้อยละ 32.3) ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ

(5) สัตว์ปีก พบว่า อพปม. มากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อย (ร้อยละ 34.1) ให้อาหารที่ผสมเอง รองลงมา (ร้อยละ 31.9 และร้อยละ 28.6) ให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากบริษัท และปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ อพปม. มากกว่าหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 27.5) ให้อาหารที่ผสมเองโดยซื้อหัวอาหาร นอกจากนี้ อพปม. บางรายยังมีการให้อาหารตามความต้องการของสัตว์ในแต่ละระยะ และ/หรือให้อาหารที่มีสารอาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ

ตารางที่ 4.9 การปฏิบัติของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับการป้องกัน โรคระบาด

n = 147		
การปฏิบัติ	จำนวน	ร้อยละ
โคเนื้อ*	55	100.0
ถ่ายพยาธิภายใน	36	65.5
ถ่ายพยาธิภายนอก	21	38.2
ทำวัคซีนป้องกันโรคระบาด	52	94.6
โคนม*	1	100.0
ถ่ายพยาธิภายใน	1	100.0
ถ่ายพยาธิภายนอก	1	100.0
ทำวัคซีนป้องกันโรคระบาด	1	100.0
กระบือ*	9	100.0
ถ่ายพยาธิภายใน	5	55.6
ถ่ายพยาธิภายนอก	1	11.1
ทำวัคซีนป้องกันโรคระบาด	8	88.9
สุกร*	31	100.0
ถ่ายพยาธิภายใน	27	87.1
ถ่ายพยาธิภายนอก	8	25.8
ทำวัคซีนป้องกันโรคระบาด	31	100.0
สัตว์ปีก*	91	100.0
ถ่ายพยาธิภายใน	51	56.1
ถ่ายพยาธิภายนอก	24	26.4
ทำวัคซีนป้องกันโรคระบาด	88	96.7

* เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

5) การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาด จากตารางที่ 4.9 พบว่า อพปม. ที่เลี้ยงสัตว์แต่ละชนิดมีการดูแลป้องกันโรคระบาดให้กับสัตว์เลี้ยงของตนเอง ดังนี้

(1) โคนเนื้อ พบว่า อพปม. เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 94.6) ทำวัคซีนป้องกันโรคระบาดให้โคนเนื้อ อพปม. เกือบสองในสาม (ร้อยละ 65.5) ถ่ายพยาธิภายใน และอพปม. มากกว่าหนึ่งในสาม (ร้อยละ 38.2) ถ่ายพยาธิภายนอกให้โคนเนื้อ

(2) โคนนม พบว่า อพปม. ที่เลี้ยงโคนนม ซึ่งมีอยู่เพียงรายเดียวทำวัคซีนป้องกันโรค ถ่ายพยาธิภายใน และภายนอกให้กับโคนนม

(3) กระบือ พบว่าอพปม. ที่เลี้ยงกระบือเกือบทั้งหมดทำวัคซีนป้องกันโรคระบาดให้แก่กระบือ แต่มีมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 55.6) ที่ถ่ายพยาธิภายในและมี อพปม. บางส่วน (ร้อยละ 11.1) ที่ถ่ายพยาธิภายนอกให้กระบือ

(4) สุกร พบว่า อพปม. ที่เลี้ยงสุกรทั้งหมดทำวัคซีนป้องกันโรคระบาดให้กับสุกรและ อพปม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.1) ถ่ายพยาธิภายใน นอกจากนี้ อพปม. ประมาณหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 25.8) ถ่ายพยาธิภายนอก ให้สุกร

(5) สัตว์ปีก พบว่า อพปม. เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 96.7) ทำวัคซีนป้องกันโรคระบาดให้แก่สัตว์ปีก อพปม. มากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 56.1) ทำการถ่ายพยาธิภายนอกให้สัตว์ปีกที่เลี้ยง และประมาณหนึ่งในสี่ (ร้อยละ 26.4) ที่ถ่ายพยาธิภายในให้สัตว์ปีก

การเลี้ยง โคนเนื้อ และกระบือของ อพปม. พบว่าเลี้ยงในลักษณะที่คล้ายกันคือเลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดี ปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ และมีการทำวัคซีนป้องกันโรคระบาดสัตว์ โคนนมมี อพปม. เพียง 1 รายเท่านั้นที่เลี้ยง ซึ่งมีการปฏิบัติดูแลอย่างดีในทุกด้าน สำหรับในสุกรและสัตว์ปีกพบว่า ส่วนใหญ่เลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ดีมากที่สุดเหมือนกัน แตกต่างกันในเรื่องการให้อาหารซึ่งสุกรให้อาหารที่มีสารอาหารตามต้องการ โดยซื้อหัวอาหารมาผสมเอง แต่สัตว์ปีกให้อาหารตามความต้องการของสัตว์และให้อาหารที่ผสมเองทั้งหมด ทำวัคซีนป้องกันโรคระบาดสัตว์เหมือนกัน

ตารางที่ 4.10 การเป็นผู้นำ/เกษตรกรตัวอย่างด้านปศุสัตว์

n = 147

การเป็นผู้นำ/เกษตรกรตัวอย่างด้านปศุสัตว์*	จำนวน	ร้อยละ
โอกาสเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ๆ	63	42.9
เป็นวิทยากรด้านปศุสัตว์แก่เกษตรกร	20	13.6
แนะนำการประกอบอาชีพด้านปศุสัตว์	77	52.4
ช่วยเจ้าหน้าที่จัดกิจกรรมด้านปศุสัตว์	67	45.6
แจ้งปัญหาความต้องการของเกษตรกรให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	111	75.5
ชักชวน/กระตุ้นให้เกษตรกรกระตือรือร้นในการพัฒนาการเลี้ยงปศุสัตว์	93	63.3
ประสานงานเรื่องการจำหน่ายผลผลิต/จัดหาปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร	39	26.5

* เลือกตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ

6) การเป็นผู้นำหรือแสดงบทบาทเกษตรกรตัวอย่างด้านปศุสัตว์ จากตารางที่ 4.10 พบว่า อพปม.มากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 75.5) แสดงบทบาทการเป็นผู้นำหรือเกษตรกรตัวอย่างด้านปศุสัตว์โดยการแจ้งปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ทราบ รองลงมา (ร้อยละ 63.3 และ ร้อยละ 52.4) ชักชวนกระตุ้นให้เกษตรกรในหมู่บ้านเกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาการเลี้ยงปศุสัตว์ และให้คำแนะนำแก่เพื่อนเกษตรกรในการประกอบอาชีพด้านปศุสัตว์ ตามลำดับ อพปม.น้อยกว่าครึ่งเพียงเล็กน้อย (ร้อยละ 45.6 และร้อยละ 42.9) แสดงบทบาทผู้นำโดยการช่วยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ของหมู่บ้าน และมีโอกาสเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากเจ้าหน้าที่เป็นกลุ่มแรก ๆ และมี อพปม. บางส่วน (ร้อยละ 26.5 และ 13.6) ทำหน้าที่ประสานงานเรื่องการจำหน่ายผลผลิตหรือจัดหาปัจจัยการผลิต และ ทำหน้าที่ด้านวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านปศุสัตว์แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 การปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านด้านรวมกลุ่มทำกิจกรรม
ด้านปศุสัตว์

n=147

การปฏิบัติงานด้านรวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านปศุสัตว์*	จำนวน	ร้อยละ
ชักชวนให้ร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม	28	19.0
ชักชวนให้จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์	29	19.7
แนะนำชักชวนให้มาใช้บริการกองทุนยา	49	33.3
แนะนำชักชวนให้รวมกลุ่มจำหน่ายสินค้า	19	12.9

* เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.11 การปฏิบัติงานของ อพปม.ด้านการรวมกลุ่มทำกิจกรรมด้าน
ปศุสัตว์

7) การปฏิบัติงานอาสาในด้านการรวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านปศุสัตว์ จากการศึกษาพบว่า
อพปม.หนึ่งในสาม (ร้อยละ 33.3) แนะนำชักชวนให้เกษตรกรมาใช้บริการกองทุนยาสัตว์ประจำหมู่บ้าน
รองลงมา (ร้อยละ 19.7 และร้อยละ 19.0) แนะนำชักชวนให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ
และชักชวนชี้แจงให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น การช่วยกันจัดทำฟางอัดฟ่อน
เพื่อเป็นอาหารสำรอง และบางส่วน (ร้อยละ 12.9) แนะนำชักชวนให้รวมกลุ่มจำหน่ายสินค้าปศุสัตว์
และผลิตภัณฑ์สัตว์

สรุปได้ว่า อพปม. ส่วนใหญ่เลี้ยงสัตว์โดยให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติด้านพันธุ์และการ
ปรับปรุงพันธุ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับอาหารและการให้อาหาร การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาด
จึงนับว่า อพปม. สามารถเป็นตัวอย่างด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เพื่อนเกษตรกร โดยใช้ฟาร์มของตนเอง
เป็นฟาร์มสาธิตในการจัดการด้านพันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์และการป้องกันโรค

2.2.2 บทบาทด้านช่วยเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในการประชาสัมพันธ์/นัดพบ

ตารางที่ 4.12 การประชาสัมพันธ์และนัดพบเพื่อถ่ายทอดข่าวสารความรู้

n = 147		
การประชาสัมพันธ์และนัดพบ*	จำนวน	ร้อยละ
นำโปสเตอร์ความรู้ด้านปศุสัตว์ไปติดประกาศในที่ ชุมนุมของหมู่บ้าน	70	47.6
นำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารความรู้ไปแจก	62	42.2
ประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านปศุสัตว์ผ่านเครื่องขยายเสียง ในหมู่บ้าน	66	44.9
นัดเพื่อนเกษตรกรให้พบเจ้าหน้าที่เพื่อรับการถ่ายทอด ข่าวสารความรู้ด้านปศุสัตว์	104	70.7
แนะนำชักชวนให้เกษตรกรทำวัคซีนต่าง ๆ	104	70.7

*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1) การช่วยเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์และนัดพบเพื่อถ่ายทอดข่าวสารความรู้ จาก ตารางที่ 4.12 พบว่า อพปม. มากกว่าสองในสาม (ร้อยละ 70.7) ทำหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์โดย นัดเพื่อนเกษตรกรให้มาพบเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์เพื่อรับการถ่ายทอดข่าวสาร/ความรู้ด้านปศุสัตว์ และแนะนำชักชวนให้เพื่อนเกษตรกรมาทำวัคซีนชนิดต่าง ๆ ให้แก่สัตว์เลี้ยงตามโปรแกรมเพื่อป้องกัน โรคระบาด รองลงมาเกือบครึ่ง (ร้อยละ 47.6 และร้อยละ 44.9) นำโปสเตอร์ข่าวสารความรู้ด้านปศุ สัตว์ไปติดประกาศในที่ชุมนุมของหมู่บ้าน และทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร/ความรู้ด้านปศุสัตว์ ผ่านเครื่องขยายเสียงในหมู่บ้าน อพปม.บางส่วน (ร้อยละ 42.2) นำเอกสารเผยแพร่ข่าวสาร/ความรู้ ด้านปศุสัตว์ไปแจกจ่ายให้กับเพื่อนเกษตรกร

2.2.3 บทบาทการประสานงานการป้องกัน/กำจัดโรคระบาดสัตว์

ตารางที่ 4.13 การปฏิบัติหน้าที่ด้านการนัดหมายเพื่อฉีดวัคซีนและรักษาพยาบาล

การปฏิบัติหน้าที่ด้านการนัดหมายเพื่อฉีดวัคซีนและรักษาพยาบาลสัตว์	จำนวน	ร้อยละ
การนัดหมายเพื่อทำวัคซีน		
ไม่เคย	5	3.4
เคย*	142	96.6
วัคซีนโค-กระบือ	118	80.3
วัคซีนสุกร	48	32.7
วัคซีนสัตว์ปีก	98	66.7
วัคซีนสุนัขและแมว	111	75.5
การนัดหมายเพื่อการรักษาพยาบาล		
ไม่เคย	19	12.9
เคย*	127	86.4
การทำหมันและการตอน	118	80.3
การรักษาและผ่าตัด	83	56.5
การวินิจฉัยโรค	72	49.0

*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตาราง ที่ 4.13 การปฏิบัติหน้าที่ด้านการนัดหมายเพื่อฉีดวัคซีนและรักษาพยาบาลสัตว์

1) การปฏิบัติหน้าที่ด้านการนัดหมายเพื่อฉีดวัคซีน จากตารางที่ 4.13 พบว่า อปปม.เกือบทั้งหมด (ร้อยละ96.6) ทำหน้าที่นัดหมายเพื่อนเกษตรกรเพื่อให้นำสัตว์เลี้ยงมารับการฉีดวัคซีนตามโปรแกรม เพื่อป้องกัน โรคระบาด ชนิดวัคซีนที่ อปปม.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.3) นัดหมายคือทำวัคซีน โค-กระบือ รองลงมา (ร้อยละ75.5 และ 66.7) นัดหมายการทำวัคซีนสุนัขและแมว และนัดหมายการทำวัคซีนสัตว์ปีก ตามลำดับ มี อปปม.บางส่วน (ร้อยละ32.7) ที่นัดหมายการทำวัคซีนสุกร

2) การปฏิบัติหน้าที่ด้านการนัดหมายเพื่อการรักษาพยาบาลสัตว์ จากการศึกษาพบว่า อปปม.ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.4) ทำหน้าที่นัดหมายเกษตรกรเพื่อการรักษาพยาบาลสัตว์เลี้ยง

อพปม.ส่วนใหญ่(ร้อยละ 80.3) นัดหมายเกษตรกรเพื่อทำหมันและการตอนสัตว์ อพปม.มากกว่าครึ่งเล็กน้อย (ร้อยละ 56.5) นัดหมายเกษตรกรเพื่อรักษาและผ่าตัด และ อพปม.เกือบครึ่ง (ร้อยละ 49.0) ช่วยนัดหมายเกษตรกรเพื่อวินิจฉัยโรค

2.2.4 บทบาทการสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์

ตารางที่ 4.14 การปฏิบัติงานด้านการสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์

n = 147

การปฏิบัติงานด้านการสำรวจและบันทึกข้อมูล*	จำนวน	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนที่เลี้ยงปศุสัตว์	128	87.1
จำนวนสัตว์ที่มีในหมู่บ้าน	128	87.1
จำนวนสัตว์ป่วยหรือตายจากการเกิดโรคระบาด	89	60.5
จำนวนสัตว์ที่ประสบภัยธรรมชาติ	49	33.3
ไม่เคยสำรวจเนื่องจากไม่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่	19	12.9

*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

จากตารางที่ 4.14 การปฏิบัติงานด้านการสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิต ปศุสัตว์ ของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

1) การปฏิบัติงานด้านการสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตสัตว์ จากการศึกษาพบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.1) ช่วยสำรวจและบันทึกข้อมูลจำนวนครัวเรือนที่เลี้ยงปศุสัตว์ และจำนวนสัตว์ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน รองลงมา (ร้อยละ 60.5) ช่วยบันทึกข้อมูลสัตว์ป่วยหรือตายจากการเกิดโรคระบาด อพปม.หนึ่งในสาม (ร้อยละ 33.3) ช่วยบันทึกจำนวนสัตว์ที่ประสบภัยธรรมชาติ อพปม.จำนวนน้อยมาก (ร้อยละ 12.9) ที่ไม่ได้ปฏิบัติงานด้านการบันทึกข้อมูล โดยให้เหตุผลว่าเพราะไม่เคยได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ให้ทำการสำรวจ

2.2.5 การปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

ตารางที่ 4.15 ความรู้ของ อพปม.ด้านปศุสัตว์ที่สามารถให้บริการแก่เกษตรกร

n = 147

ความรู้ด้านปศุสัตว์*	จำนวน	ร้อยละ
การวินิจฉัยโรคสัตว์เบื้องต้น	45	30.6
รักษาโรคในเบื้องต้น	50	34.0
การผสมเทียม	12	8.2
การแนะนำความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์	130	88.4
การแนะนำความรู้ด้านการป้องกันโรค	134	91.2
การทำคลอดสัตว์	38	25.9
การฉีดวัคซีน	134	91.2

*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

1) ความรู้ด้านปศุสัตว์ที่ อพปม.สามารถให้บริการแก่เกษตรกร จากตารางที่ 4.15 พบว่าอพปม.เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 91.2) มีความรู้ด้านการแนะนำการป้องกันโรคสัตว์ และจากการฉีดวัคซีนป้องกันโรค รองลงมา (ร้อยละ 88.8) มีความรู้สามารถแนะนำการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกร และมี อพปม.ประมาณหนึ่งในสาม (ร้อยละ 34.0 และ 30.6) ที่มีความรู้สามารถรักษาโรคเบื้องต้น และวินิจฉัยโรคเบื้องต้นตามลำดับ นอกจากนี้ อพปม. บางส่วน (ร้อยละ 25.9 และร้อยละ 8.2) ยังมี ความรู้ที่สามารถให้บริการทำคลอดสัตว์ และ ผสมเทียมให้เกษตรกรได้ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ

n = 147

การได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่*	จำนวน	ร้อยละ
การฉีดวัคซีน		
ไม่เคย	14	9.5
เคย*	133	90.5
วัคซีน โค-กระบือ	71	48.3
วัคซีนสุกร	20	13.6
วัคซีนสัตว์ปีก	31	21.1
วัคซีนสุนัขและแมว	91	66.0
การผสมเทียม	8	5.4
การรักษาพยาบาลเบื้องต้น	38	25.9
การตอน/ทำหมัน*	30	20.4
โค-กระบือ	4	2.7
สุกร	13	8.8
สัตว์ปีก	2	1.4
สุนัขและแมว	28	19.1

*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

2) การได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานอื่น ๆ จากตารางที่ 4.16 พบว่า อพปม.เกือบทั้งหมด (ร้อยละ 90.5) ได้รับมอบหมายให้ฉีดวัคซีน ชนิดวัคซีนที่ อพปม.ประมาณสองในสาม (ร้อยละ 66.0) ได้รับมอบหมายให้ฉีดได้แก่วัคซีนสุนัขและแมว อพปม.เกือบครึ่ง (ร้อยละ 48.3) ฉีดวัคซีน โค-กระบือ และ อพปม.บางส่วน (ร้อยละ 21.1 และร้อยละ 13.6) ฉีดวัคซีนสัตว์ปีก และวัคซีนสุกร ตามลำดับ อพปม.หนึ่งในสี่ (ร้อยละ 25.9) ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาพยาบาลสัตว์เบื้องต้น นอกจากนี้ อพปม.บางส่วน (ร้อยละ 20.4) ยังได้รับมอบหมายให้ทำการตอน/ทำหมัน โดยการทำหมัน/ตอนสุนัขและแมวมากที่สุด และมี อพปม.เพียงบางส่วน (ร้อยละ 5.4) ที่รับมอบหมายงานให้ทำการผสมเทียมแก่สัตว์เลี้ยง

2.3 ปัญหา/อุปสรรคและข้อเสนอแนะของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

ตารางที่ 4.17 ปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงานของ อพปม.

ปัญหา/อุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ	ระดับของปัญหา/อุปสรรค	
			\bar{X} (S.D.)	ความหมาย
1.ขาดความรู้ความสามารถที่ใช้ส่งเสริมแนะนำต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน	147	100.00	2.59 (0.81)	ค่อนข้างน้อย
2.ขาดงบประมาณวัสดุอุปกรณ์	147	100.00	2.73 (0.82)	ปานกลาง
3.ขาดความร่วมมือของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน	147	100.00	2.50 (0.78)	ค่อนข้างน้อย
4.ขาดเวลาในการปฏิบัติงานอาสา	147	100.00	2.39 (0.74)	ค่อนข้างน้อย
5.การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ลำบาก	5	3.40	1.80 (0.83)	น้อย
6.ขาดเวชภัณฑ์สำหรับรักษาพยาบาลสัตว์เบื้องต้น	2	1.40	3.50 (0.70)	ค่อนข้างมาก

หมายเหตุ

\bar{X} 1.00 — 1.80 = ระดับน้อย

\bar{X} 1.81 - 2.60 = ระดับค่อนข้างน้อย

\bar{X} 2.61 — 3.40 = ระดับปานกลาง

\bar{X} 3.41 — 4.20 = ระดับค่อนข้างมาก

\bar{X} 4.21 — 5.00 = ระดับมาก

จากตารางที่ 3.13 แสดงให้เห็นว่ามี ปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติของ อพปม. ดังนี้
 อพปม.ทุกรายมีปัญหา/อุปสรรคในเรื่อง การขาดความรู้ความสามารถที่ใช้ส่งเสริมแนะนำต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน การขาดงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ การขาดความร่วมมือของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน และการขาดเวลาในการปฏิบัติงานอาสา โดยมีปัญหา/อุปสรรคในด้านการขาดความรู้ความสามารถที่ใช้ส่งเสริมแนะนำต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน ขาดความ

ร่วมมือจากเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน และการขาดเวลาในการปฏิบัติงานอาสาในระดับค่อนข้างน้อย และมีปัญหา/อุปสรรค เรื่องการขาดงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ อพปม.บางส่วน(ร้อยละ 3.40 และ 1.40) ยังระบุว่ามีปัญหา/อุปสรรค ด้านการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ลำบาก และการขาดเวชภัณฑ์สำหรับรักษาพยาบาลสัตว์เบื้องต้น ตามลำดับ โดยมีปัญหา ด้านการติดต่อประสานกับเจ้าหน้าที่ลำบากในระดับน้อย และปัญหาการขาดเวชภัณฑ์สำหรับรักษาพยาบาลสัตว์เบื้องต้นในระดับค่อนข้างมาก

ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะของ อพปม.

n = 147		
ข้อเสนอแนะ*	จำนวน	ร้อยละ
1. การเพิ่มค่าตอบแทนในการฉีดวัคซีนป้องกันโรค	28	19.0
2. การเพิ่มค่าตอบแทนในการสำรวจสัตว์	25	17.0
3. อบรมด้านรักษาพยาบาลเพิ่มเติม	12	8.2
4. ต้องการที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีการผลิตปศุสัตว์ที่ทันสมัยเพิ่มเติม	2	1.4

*เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

อพปม.มีข้อเสนอแนะต่อการปฏิบัติงานด้านอาสาในเรื่อง ต้องการเพิ่มค่าตอบแทนการฉีดวัคซีนป้องกันโรค เพิ่มค่าตอบแทนสำรวจสัตว์ ต้องการอบรมด้านรักษาพยาบาลสัตว์เพิ่มเติม และต้องการที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีการผลิตปศุสัตว์ที่ทันสมัยเพิ่มเติม โดย อพปม. จำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 19.0) เสนอแนะในเรื่องการเพิ่มค่าตอบแทนในการฉีดวัคซีนป้องกันโรค รองลงมา (ร้อยละ 17.0) เสนอแนะในเรื่องการเพิ่มค่าตอบแทนในการสำรวจสัตว์ นอกจากนี้ยังมี อพปม.บางส่วน เสนอแนะในเรื่องอบรมด้านรักษาพยาบาลเพิ่มเติม และต้องการที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารด้านเทคโนโลยีการผลิตปศุสัตว์ที่ทันสมัยเพิ่มเติม ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

1.1.2 เพื่อศึกษาบทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในการพัฒนาการเลี้ยงปศุสัตว์

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ศึกษาเป็นอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง จำนวน 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองอ่างทอง อำเภอไชโย อำเภอป่าโมก อำเภอโพธิ์ทอง อำเภอแสวงหา อำเภอวิเศษชัยชาญ และอำเภอสามโก้ ที่ได้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร “อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน” และยังคงปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปัจจุบัน จำนวน 231 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามแผนแบบการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 147 ราย เครื่องมือการวิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ใช้สถิติ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ลักษณะสภาพพื้นฐานทางสังคมของ อพปม. มีอายุเฉลี่ย 46.57 ปี เป็นเพศชายเกือบทั้งหมด จบการศึกษาระดับประถมศึกษามากกว่าครึ่ง มีเพียงคนเดียวที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 3.95 คน มีบางส่วนที่ดำรงตำแหน่งทางสังคมซึ่งมีทั้งตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน สารวัตรกำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกเทศบาล ประธานเทศบาล นายกองกิจการบริหารส่วนตำบล แต่ตำแหน่งทางสังคมที่ทำหน้าที่มากที่สุดคือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน การปฏิบัติงานอาสาด้านอื่นนอกจากการเป็น อพปม.แล้ว ยังมีการทำ

หน้าที่อาสาสมัครของหน่วยงานอื่น ๆ อีก เช่น หมออดิน ครูบุญชี แต่ที่ทำหน้าที่มากที่สุดคืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

1.3.2 ลักษณะสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจของ อพปม. ผลการวิจัยสรุปว่า

อพปม. ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ ทำนา อาชีพเสริมมี ทั้งภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร แต่ที่ทำมากที่สุดคือการเลี้ยงปศุสัตว์ รายได้ทั้งหมดของครอบครัว เฉลี่ย 137,741.46 บาทต่อปี อพปม. ส่วนมากนำผลผลิตทางการเกษตรมาบริโภคในครัวเรือนคิดเป็นมูลค่า เฉลี่ย 11,721.00 บาทต่อปี อพปม. เกือบทั้งหมดมีพื้นที่ถือครองเป็นของตนเอง เฉลี่ยครอบครัวละ 13.29 ไร่ อพปม. บางส่วนมีพื้นที่เป็นของตนเองแต่เช่าพื้นที่ผู้อื่นเพิ่มเติมเพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตร พื้นที่เช่าเฉลี่ย 8.3 ไร่

1.3.3 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ อพปม. พบว่า อพปม. มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านอาสาสมัครแล้ว เฉลี่ย 4.89 ปี สาเหตุที่มาทำหน้าที่ อพปม. ส่วนใหญ่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เป็นผู้ชักชวน ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ได้ สำหรับหลักสูตรที่เข้ารับการอบรมมากที่สุดคือหลักสูตรอาสาพัฒนาปศุสัตว์ทบทวน ส่วนหลักสูตรอื่นก็เข้ารับการอบรมบ้างแต่ไม่มากนัก ได้แก่ หลักสูตรเกษตรกรวิทยากร หลักสูตรอาสาโรคพืชสุนัขบ้า หลักสูตรผสมเทียม หลักสูตรการเลี้ยงสัตว์ปีก หลักสูตรการเลี้ยงสุกร หลักสูตรการเลี้ยงโคเนื้อ และหลักสูตรมาตรฐานฟาร์ม อพปม. มากกว่าครึ่งเคยไปทัศนศึกษาดูงานด้านปศุสัตว์

1.3.4. บทบาทด้านการเป็นผู้นำของเกษตรกร/เกษตรกรตัวอย่าง

1) ชนิดสัตว์และจำนวนสัตว์ที่ อพปม. เลี้ยง อพปม. ส่วนใหญ่เลี้ยงปศุสัตว์ สัตว์ที่เลี้ยงมากที่สุดคือ สัตว์ปีก เลี้ยงเฉลี่ย 129.82 ตัว รองลงมาโคเนื้อและสุกรเลี้ยงเฉลี่ย 11.74 และ 24.38 ตัว ตามลำดับ ที่เหลือกระบือเลี้ยงเฉลี่ย 9.22 ตัว มี อพปม. จำนวน 1 รายเท่านั้นที่เลี้ยงโคนม จำนวน 29 ตัว

2) ประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์ อพปม. ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์มาเป็นระยะเวลานาน สัตว์ที่เลี้ยงเป็นระยะเวลานานที่สุด โคนม 10 ปี รองลงมากระบือเลี้ยงเฉลี่ย 8.88 ปี สัตว์ปีกเลี้ยงเฉลี่ย 7.39 ปี สุกรกับโคเนื้อ เลี้ยงเฉลี่ย 7.06 ปีและ 6.25 ปี ตามลำดับ

3) การปฏิบัติเกี่ยวกับพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ อพปม. ที่เลี้ยงสัตว์ในแต่ละประเภทให้ความสำคัญกับการเลือกใช้พ่อแม่พันธุ์ที่มีลักษณะดีมากที่สุด รองลงมาจะเลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี ยกเว้น อพปม. ที่เลี้ยงโคเนื้อจะคัดเลือกลักษณะที่มีลักษณะไม่ได้ออกจากฝูง

4) การปฏิบัติเกี่ยวกับอาหารและการให้อาหาร อพปม. ให้อาหารสัตว์แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของสัตว์ที่เลี้ยง ถ้าเป็น โคเนื้อ กระบือ จะปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ โคเนื้อเสริมด้วยอาหารแร่ธาตุ และอาหารข้นส่วนใหญ่ผสมเองโดยคำนึงถึงสารอาหารและความต้องการในแต่ละระยะของสัตว์ สำหรับ โคนม อพปม. ให้อาหารตามธรรมชาติ เสริมด้วยอาหาร

แร่ธาตุและอาหารขั้นที่ซื้อสำเร็จรูปจากบริษัท โดยคำนึงถึงสารอาหารและความต้องการของโคนมในแต่ละระยะ ในสัตว์ปีก อฟปม. บางส่วนปล่อยให้หากินเอง อาหารที่ใช้เลี้ยงส่วนใหญ่ผสมเองทั้งหมด ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ บางส่วนก็จะคำนึงถึงสารอาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ ส่วนใหญ่ อฟปม. ที่เลี้ยงสุกรให้อาหารผสมเองโดยซื้อหัวอาหาร ให้ความสำคัญในเรื่องของสารอาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ

5) การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาด อฟปม. เกือบทั้งหมดที่เลี้ยงสัตว์ทำวัคซีนป้องกันโรค มีการถ่ายพยาธิภายใน และถ่ายพยาธิภายนอก

6) การเป็นผู้นำหรือแสดงบทบาทเกษตรกรตัวอย่างด้านปศุสัตว์ อฟปม. ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อาสาหลาย ๆ ด้าน แต่ที่ปฏิบัติมากที่สุดคือการ ไปแจ้งปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน ให้เจ้าหน้าที่ทราบ

7) การปฏิบัติงานอาสาในด้านการรวมกลุ่มทำกิจกรรมด้านปศุสัตว์ อฟปม. ส่วนใหญ่ทำกิจกรรมกลุ่มแนะนำชักชวนให้มาใช้บริการกองทุนฯ และชักชวนให้จัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์

1.3.5 การช่วยประชาสัมพันธ์และนัดพบเพื่อถ่ายทอดข่าวสารความรู้ อฟปม. ส่วนใหญ่จะทำหน้าที่มากที่สุดคือ ประชาสัมพันธ์นัดเพื่อนเกษตรกร ให้พบเจ้าหน้าที่เพื่อรับการถ่ายทอดข่าวสารความรู้ด้านปศุสัตว์และแนะนำชักชวนให้เกษตรกรทำวัคซีนต่าง ๆ ตลอดจนนำไปสเตอร์ความรู้ด้านปศุสัตว์ไปติดประกาศในที่ชุมชนของหมู่บ้าน

1.3.6 การประสานงานการป้องกัน/กำจัดโรคระบาดสัตว์ อฟปม. เกือบทั้งหมดทำหน้าที่นัดหมายเกษตรกรให้นำสัตว์มาทำวัคซีน วัคซีนที่นัดหมายมากที่สุดคือวัคซีน โค-กระบือ การนัดหมายเพื่อการรักษาพยาบาลส่วนใหญ่นัดหมายเพื่อทำหมันและคอน

1.3.7 การปฏิบัติงานด้านการสำรวจและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์ อฟปม. ส่วนใหญ่ทำหน้าที่บันทึกข้อมูลจำนวนครวเรือนที่เลี้ยงปศุสัตว์และจำนวนสัตว์ที่เลี้ยงในหมู่บ้าน ทำการบันทึกปีละ 1 ครั้ง มี อฟปม. เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่เคยปฏิบัติหน้าที่บันทึกข้อมูลใดๆ ด้านปศุสัตว์เนื่องจากไม่ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่

1.3.8 ความรู้ด้านปศุสัตว์ที่อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านสามารถให้บริการแก่เกษตรกร อฟปม. ส่วนใหญ่สามารถให้การแนะนำความรู้ด้านการป้องกันโรคสัตว์ และการทำวัคซีน ในโค-กระบือ ความสามารถที่ให้บริการได้น้อยที่สุดคืองานด้านการทำคลอดและการผสมเทียม

1.3.9 การปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย อพปม.เกือบทั้งหมดได้รับมอบหมายให้ฉีดวัคซีน วัคซีนที่ อพปม.ฉีดมากที่สุดคือ วัคซีนสำหรับสุนัขและแมว รองลงมาวัคซีนโค กระบือ และวัคซีน สุกรตามลำดับ นอกจากนี้ อพปม.บางส่วนยังได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติรักษาพยาบาลสัตว์เบื้องต้น และงานด้านผสมเทียมบางส่วน

1.3.10 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน พบว่า อพปม.ทุกรายมีปัญหา/อุปสรรค ด้าน ขาดความรู้ความสามารถที่ใช้ส่งเสริมแนะนำต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน ขาดงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ ขาดความร่วมมือของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน และขาดเวลาในการปฏิบัติงานอาสา ปัญหา/อุปสรรคของอพปม. ที่พบในระดับค่อนข้างมาก คือ การขาดเวชภัณฑ์ที่จะใช้รักษาโรคสัตว์ในเบื้องต้น ปัญหาระดับปานกลางมี 2 ประเด็น คือ ขาดงบประมาณวัสดุอุปกรณ์ และเวลาที่จะใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาที่พบค่อนข้างน้อย มี 2 ประเด็น คือ การขาดความรู้ความสามารถที่ส่งเสริมแนะนำต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน และการขาดความร่วมมือของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน ปัญหาระดับน้อยคือการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ลำบาก

2. อภิปรายผล

ผลการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

2.1 ลักษณะสภาพพื้นฐานทางสังคม

2.1.1 อายุ พบว่าอาสาพัฒนาปศุสัตว์ของจังหวัดอ่างทอง ส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของสรณรงค์ สุภชวลิตและวรศักดิ์ (2543:46) ที่ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานและความต้องการของการฝึกอบรมเพิ่มเติมของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบลที่ผ่านการฝึกอบรมในปี 2541 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 3 ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในกลุ่ม 31 – 40 ปี อย่างไรก็ตาม พบว่าอายุของ อพปม.ที่ศึกษาในจังหวัดอ่างทอง และในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 3 ต่างสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และถูกต้องตรงตามคุณสมบัติการคัดเลือกเกษตรกรที่จะเข้ารับการอบรมหลักสูตร อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติในเรื่องของอายุไว้ว่า ต้องเป็นผู้ที่มีอายุ ระหว่าง 22- 65 ปี

2.1.2 เพศ จากผลการศึกษาพบว่าอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมศักดิ์ ประสิทธิ์เมตต์ (2540:40) ที่ทำการศึกษา อพปม. กรณีจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่เป็นเพศชายเช่นกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรรณี ทะนันชัย และ ภัทรวรรณ ลำดี (2545: 46) ซึ่งพบว่า อพปม.ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานปศุสัตว์เขต 6 ส่วนใหญ่เป็นเพศชายเช่นกัน สำหรับการที่ อพปม.ส่วนใหญ่เป็นเพศชายก็น่าจะสอดคล้องกับธรรมเนียมและวัฒนธรรมของสังคมชนบทของไทย ซึ่งมักจะให้เพศชายเป็นผู้นำครอบครัว สามารถออกนอกบ้านเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัว รวมทั้งการรับความรู้และวิทยาการต่างๆ จากภายนอก ส่วนสตรีนั้นมักจะเป็นแม่บ้านและอยู่กับบ้านทำงานภายในครัวเรือน แม้ว่าในปัจจุบันสถานการณ์จะมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่เปิดโอกาสให้สตรีมีบทบาทต่างๆ เพิ่มมากขึ้นก็ตาม แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นยังไม่มีเครื่องยืนยันชัดเจนว่า อพปม. เพศชายมีความรู้ ความสามารถหรือทำหน้าที่ในการเป็น อพปม. ได้ดีกว่าเพศหญิง

2.1.3 ระดับการศึกษา พบว่าอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านมากกว่าครึ่งเล็กน้อยจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ พรรณี ทะนันชัย และ ภัทรวรรณ ลำดี (2545:46) ที่พบว่าอาสาพัฒนาปศุสัตว์จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาประมาณครึ่งหนึ่ง รวมทั้งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัมปภัต แก้วมีศรี (2545:34) ที่พบว่า อพปม. ประมาณสองในสาม จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา

2.1.4 การดำรงตำแหน่งทางสังคม จากผลการศึกษาพบว่า อพปม. เกือบครึ่งดำรงตำแหน่งทางสังคม เช่นเป็นผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ตำแหน่งทางสังคมที่สมาชิกส่วนใหญ่ได้รับคือตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรณรงค์ สุขชวลิต และ วรศักดิ์ เนตรวงศ์ (2543:47) ที่พบว่าตำแหน่งทางสังคมของอพปม.ดำรงตำแหน่งมากที่สุดคือผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อย่างไรก็ตามก็ยังมีความแตกต่างจากผลการศึกษาของ กัมปภัต แก้วมีศรี (2545:34) ที่พบว่าตำแหน่งทางสังคมที่ อพปม.ดำรงตำแหน่งมากที่สุดคือกรรมการหมู่บ้าน

2.1.5 สมาชิกในครอบครัว จากผลการศึกษาพบว่าอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านจังหวัดอ่างทอง มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.95 คนต่อครัวเรือน ขณะที่ผลการศึกษาของกัมปภัต แก้วมีศรี (2545: 32) พบว่า อพปม.มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.4 คนต่อครัวเรือน

2.2 ลักษณะสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

2.2.1 อาชีพหลัก พบว่าอพม. ของจังหวัดอ่างทองมีอาชีพหลัก คือการทำนา ซึ่งอาจเป็นเพราะลักษณะภูมิประเทศเหมาะสม โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีภูเขา ป่าไม้ ดินเป็นดินเหนียวปนทรายซึ่งเหมาะแก่การทำนา และสอดคล้องกับผลการศึกษาในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 3 ของ ศรณรงค์ สุภชวลิต และ วรศักดิ์ เนตรวงศ์ (2543 : 48) และผลการศึกษาในจังหวัดอุดรธานีของ กัมปภัต แก้วมีศรี (2545:34) ซึ่งพบว่าอพม. ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือการทำนา ซึ่งน่าจะแสดงให้เห็นว่าการ อพม. ส่วนใหญ่ ยังคงทำการเกษตรแบบผสมผสาน โดยการทำนาควบคู่ไปกับการทำปศุสัตว์

2.2.2 อาชีพเสริม พบว่าอาชีพเสริมที่ อพม. ทำมากที่สุดคือ การเลี้ยงปศุสัตว์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัมปภัต แก้วมีศรี (2545:34) ที่พบว่าอาชีพเสริมของ อพม. จังหวัดอุดรธานีที่ทำกันมากที่สุดคือการเลี้ยงปศุสัตว์

จากที่ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ ในข้อที่ผ่านมาแล้วว่า จังหวัดอ่างทองเป็นพื้นที่ราบลุ่ม เกษตรกรมีอาชีพหลักด้วยการทำนามาเป็นเวลายาวนาน เนื่องจากมีพื้นที่เหมาะสม รวมทั้งคุ้นเคยกับกิจกรรมดังกล่าว ดังนั้นการที่เกษตรกรจะปรับเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นจึงเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นไม่มากนัก แม้ว่ากิจกรรมใหม่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนที่สูงกว่าก็ตาม ดังเช่นกรณีของ อพม. อ่างทองซึ่งมีอาชีพหลักในการทำนาถึงร้อยละ 58.5 ขณะที่เกษตรกรทำการเลี้ยงปศุสัตว์เป็นอาชีพหลักเพียง ร้อยละ 10 เท่านั้น อย่างไรก็ตาม อพม. เกือบทั้งหมดได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเลี้ยงปศุสัตว์อันเป็นผลนำมาซึ่งความสนใจเข้าเป็น อพม. เมื่อได้รับการชักชวนจากเจ้าหน้าที่

2.2.3 รายได้ทั้งหมดของครอบครัว พบว่ารายได้ต่อปีของ อพม. จังหวัดอ่างทอง อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับผลการศึกษาของผู้ศึกษาท่านอื่นๆ โดยพบว่า อพม. เกือบครึ่งมีรายได้ต่อปีต่ำกว่า 100,000 บาท ขณะที่ผู้มีรายได้อยู่ในช่วง 250,000 – 350,000 บาท มีอยู่น้อยมาก หากคำนวณโดยเฉลี่ยในภาพรวมทั้งหมดพบว่า อพม. จังหวัดอ่างทองมีรายได้เฉลี่ยคิดเป็น 137,741.46 บาท ต่อครอบครัวต่อปี ซึ่งจะแตกต่างกับผลการศึกษาของ ศรณรงค์ สุภชวลิต และ วรศักดิ์ เนตรวงศ์ (2543:34) ซึ่งพบว่า อพม. ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 3 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท ต่อครอบครัวต่อปี และยังคงแตกต่างจากผลการศึกษาของ อังคณา รัถธรรมตระกูลและคณะ (2542:34) ซึ่งพบว่า อพม. ในเขต 9 ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 20,001 – 30,000 บาท ต่อครอบครัว ต่อปี แต่สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดอ่างทองจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่า จังหวัดมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย เดือนละ 11,652 บาท หรือปีละ 139,824 บาท

2.2.4 ขนาดพื้นที่ถือครอง พบว่า อพปม.จังหวัดอ่างทองมีพื้นที่ถือครองโดยเฉลี่ย 13.29 ไร่ต่อครอบครัว ซึ่งค่อนข้างแตกต่างจากผลการศึกษาของ กัมปัล (2545: 34) ที่มีผลการศึกษาพบว่า อพปม.มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยสูงถึง 25.00 ไร่ต่อครอบครัว ซึ่งจากพื้นที่ถือครองเฉลี่ยของ อพปม.จังหวัดอ่างทอง ซึ่งมีค่อนข้างน้อย โดยเปรียบเทียบ ขณะที่อพปม.มีอาชีพหลักคือการทำนาเช่นเดียวกัน จึงน่าจะวิเคราะห์จากขนาดพื้นที่ถือครองและรายได้ของครอบครัวว่า ประสิทธิภาพการผลิตของ อพปม. ของจังหวัดอ่างทองดีกว่า อพปม.ของจังหวัดอื่น

2.3 บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

2.3.1 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พบว่า อพปม. มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานด้านอาสามาแล้วโดยเฉลี่ย 4.89 ปี คอราย จึงน่าจะอนุมานได้ว่า อพปม.ดังกล่าวนี้มีประสบการณ์ในการทำหน้าที่อพปม. แต่หากจะเจาะลึกลงไป ในรายละเอียดจะพบว่า อพปม.ส่วนใหญ่ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 42.8 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ระหว่าง 4-6 ปี ในขณะที่มีอพปม. จำนวนร้อยละ 19 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่มากกว่า 6 ปีขึ้นไป จากข้อมูลดังกล่าวน่าจะเชื่อได้ว่าจะส่งผลดีต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงปศุสัตว์ในจังหวัดอ่างทองโดยรวม รวมทั้งเกิดผลดีต่อการประสานงานและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง

2.3.2 สาเหตุที่ทำให้ทำหน้าที่อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน พบว่าส่วนใหญ่เกิดจากการชักชวนของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของ กัมปัล (2545:38) ที่พบว่า อพปม.จังหวัดอุดรธานี ส่วนใหญ่สมัครมาทำหน้าที่ดังกล่าวเนื่องจากผู้ใหญ่บ้านชักชวน แต่อย่างไรก็ตามมีผลการศึกษาที่ตรงกันก็คือ อพปม.ส่วนใหญ่การประกอบอาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์เช่นเดียวกัน ซึ่งน่าจะเป็นมูลเหตุสำคัญประการแรกที่ได้รับการชักจูงหรือคัดเลือกให้มาทำหน้าที่ อพปม.

2.3.3 การเข้ารับการอบรมด้านปศุสัตว์ พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่ที่เคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการด้านปศุสัตว์อันจะมีผลให้ อพปม. ปฏิบัติหน้าที่ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรรณี ทะนันชัย และภัทรวรรณ ลำดี (2545:46) ที่พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่ที่ผ่านการฝึกอบรมด้านปศุสัตว์ และผลการศึกษาของกัมปัล (2545:38) ที่พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่ที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านปศุสัตว์ แม้ว่าจากผลการศึกษาพบว่า อพปม.ส่วนใหญ่ของจังหวัดอ่างทองได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรด้านปศุสัตว์เพิ่มเติม แต่พบว่ามี อพปม.บางส่วนที่ไม่เคยได้เข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้ไม่น่าจะเกิดขึ้นกับผู้ที่ได้ชื่อ อพปม.ตรงกันข้าม ควรอย่างยิ่งที่ อพปม.ทั้งหมดควรจะได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรเพิ่มเติมด้านปศุสัตว์ นอกจากนี้จากผลการศึกษาที่ว่าระยะเวลาในการทำหน้า อพปม.ของแต่ละรายมีค่าเฉลี่ยสูงถึง 4.89 ปี แต่ผลการศึกษากลับพบว่าผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรเพิ่มเติมด้าน

ปศุสัตว์จำนวนสูงสุดเพียง 2 ครั้ง เพียง 28 รายเท่านั้น จึงเป็นข้อสังเกตว่าหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังให้ความสนใจในการเตรียมความพร้อม และฟื้นฟูศักยภาพและความรู้ของ อฟปม.น้อยเกินไป

2.3.4 ชนิดสัตว์ที่เลี้ยง พบว่า อฟปม.เกือบทั้งหมด ทำการเลี้ยงสัตว์ชนิดต่างๆ โดยมี อฟปม.ที่ทำการเลี้ยงสัตว์ปีกมากที่สุด รองลงมาคือเลี้ยง โคเนื้อ และเลี้ยงสุกร ตามลำดับ ผลการศึกษาที่พบนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรณรงค์ สุขขวัติต และ วรศักดิ์ เนตรวงษ์ (2543:16) อังคณา รักตระกูลธรรม และคณะ (2542:34) และกัมปเปล แก้วมีศรี (2545:34) จากข้อมูลที่พบน่าจะอธิบายได้ใน 2 ลักษณะ ประการแรกเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะต่างๆ ไปประการหนึ่งของสังคมเกษตรในชนบทของไทยที่เกษตรกรมักจะมีการเลี้ยงสัตว์ปีกจำพวก ไก่ เป็ด หรือห่านไว้ในครัวเรือน ทั้งนี้เพื่อการยังชีพเป็นสำคัญแต่ก็อาจนำออกจำหน่ายได้บ้างในบางโอกาส สำหรับประการที่สองน่าจะอธิบายในแง่ที่ว่ากิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ปีกสามารถทำได้ง่าย ลงทุนไม่มากนักเมื่อเทียบกับการเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่นๆ และบางกรณีก็อาจไม่ต้องการการดูแลใกล้ชิดมากนัก ดังนั้นผลจากการศึกษาของท่านต่างๆ จึงมักพบว่าเกษตรกรมีการเลี้ยงสัตว์ปีกมากกว่าการเลี้ยงสัตว์อื่น

2.3.5 ประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์ พบว่าจากการที่ อฟปม.เลี้ยงสัตว์ชนิดต่างๆ ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นหากคิดในลักษณะค่าเฉลี่ยของประสบการณ์หรือระยะเวลาที่ทำการเลี้ยงสัตว์เหล่านั้นพบว่า อฟปม.ประสบการณ์มีการเลี้ยงโคนมยาวนานที่สุดคือ 10 ปีต่อราย รองลงมาคือ การเลี้ยงกระบือ สัตว์ปีก สุกร และโคเนื้อ ตามลำดับ ซึ่งก็เป็นไปในแนวทางเดียวกับผลการศึกษาของ กัมปเปล แก้วมีศรี (2545:34) ที่พบว่า อฟปม.มีระยะเวลาในการโคนมโดยเฉลี่ยยาวนานที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 15.4 ปี

2.3.6 วิธีปฏิบัติด้านต่าง ๆ ใน การเลี้ยงสัตว์ พบว่า อฟปม. จังหวัดอ่างทอง ให้ความสำคัญในเรื่องพันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์ โดยมักมีการคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์ที่มีลักษณะดี รวมทั้งมีการจัดการด้านอาหารและการให้อาหารอย่างเหมาะสมตามชนิดของสัตว์ที่เลี้ยง เช่น กรณีของโค กระบือ ก็มีการปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ ขณะเดียวกันก็เสริมด้วยอาหารสำเร็จรูปจากร้านค้าโดยคำนึงถึงชนิดและปริมาณความต้องการสารอาหารในแต่ละระยะเวลาของสัตว์ ในขณะที่สุกรและสัตว์ปีกก็มักให้อาหารที่ผสมเอง โดยที่ อฟปม.เกือบทุกรายทำวัคซีนป้องกันโรคระบาด ซึ่งจากข้อมูลที่พบนี้น่าจะกล่าวได้ว่า อฟปม.ของจังหวัดอ่างทอง เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการดำเนินการเลี้ยงสัตว์ของตนเอง สอดคล้องกับหลักวิชาการจนน่าจะใช้เป็นฟาร์มตัวอย่างให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ หรือเกษตรกรรายใหม่ๆ ในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียงได้เป็นอย่างดี

วิธีการเลี้ยงปศุสัตว์ของ อพปม. อาจกล่าวได้ว่าสามารถทำหน้าที่ในเรื่องของบาท
 บาทด้านการเป็นตัวอย่างด้านการเลี้ยงปศุสัตว์ให้แก่เกษตรกรเพื่อนบ้าน ได้อย่างดี ดังจะเห็นได้จาก
 เรื่องการปฏิบัติด้านพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในเบื้องต้นในการเลี้ยงปศุสัตว์ว่า
 จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ พบว่า อพปม. มากกว่าครึ่งในทุกชนิดสัตว์ที่ศึกษา จะเลือกใช้พ่อแม่
 พันธุ์ดีและเลือกสัตว์พันธุ์ดี และพบว่าอพปม.ต่ำกว่าครึ่ง ที่จะคัดเลือกลักษณะไม่ดีทิ้ง อาจเป็น
 เพราะ อพปม.เหล่านี้มีพื้นฐานมากจากการเป็นชาวพุทธ ซึ่งมีจิตใจที่สงสารหากเลี้ยงปศุสัตว์มาและ
 เมื่อสัตว์โตขึ้นพบว่ามีลักษณะไม่ดี ก็ยังคงเลี้ยงไว้ด้วยจิตใจที่สงสาร ไม่อยากจำหน่ายไป

สำหรับการปฏิบัติเกี่ยวกับอาหารและการให้อาหาร ในสัตว์ใหญ่ โคนเนื้อ โคนนม
 และกระบือ ซึ่งเป็นสัตว์กระเพาะรวมกินหญ้าเป็นอาหารหลักก็ปล่อยให้หากินเองตามธรรมชาติ
 และให้อาหารเสริมบ้าง ในขณะที่สุกร พบว่า อพปม. ก็จะมีการจัดการด้านอาหารแตกต่างกันไป
 มีอพปม. มากกว่าครึ่งที่ผสมอาหารเองโดยซื้อหัวอาหาร อพปม. ไม่ถึงครึ่งที่ให้อาหารโดยคำนึงถึง
 สารอาหารและความต้องการอาหารของสุกรที่เลี้ยง ในสัตว์ปีก ซึ่งตามธรรมชาติสามารถที่จะคุ้ยเขี่ย
 หาอาหารกินเอง พบว่า อพปม. ไม่ถึงครึ่งที่ปล่อยให้หากินเอง นอกจากนี้ยังพบว่า อพปม. ไม่ค่อย
 ให้ความสำคัญ ต่อสารอาหารและความต้องการอาหาร สำหรับการปฏิบัติเกี่ยวกับอาหารและการ
 ให้อาหาร อพปม. ยังไม่สามารถที่จะทำหน้าที่บทบาทด้านปศุสัตว์ให้กับเพื่อนเกษตรกรได้

การปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาด พบว่า อพปม. เกือบทั้งหมดในการเลี้ยง
 ปศุสัตว์ทุกชนิดจะทำวัคซีนให้กับสัตว์ของตัวเอง ซึ่งอาจเป็นเพราะ อพปม. ได้ผ่านการฝึกอบรม
 หลักสูตรอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านมาแล้วทุกคน ส่วนใหญ่จะสอนและให้ความสำคัญใน
 วิชาเกี่ยวกับการป้องกันโรคและการใช้วัคซีน จึงทำให้ อพปม.เหล่านี้รู้ถึงความสำคัญในการป้องกัน
 โรค นอกจากนี้ยังพบว่า อพปม.มากกว่าครึ่ง ในการเลี้ยงปศุสัตว์ทุกชนิดจะถ่ายพยาธิภายใน พบว่า
 อพปม. เกือบทั้งหมดในทุกชนิดสัตว์ต่ำกว่าครึ่งที่จะทำการถ่ายพยาธิภายนอกให้กับปศุสัตว์ของตน
 เอง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า อพปม. สามารถทำหน้าที่บทบาทด้านปศุสัตว์ในการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้อง
 กันโรคระบาดให้กับเพื่อนเกษตรกรได้

2.3.7 การเป็นผู้นำหรือเกษตรกรตัวอย่างด้านปศุสัตว์ พบว่า อพปม.ส่วนใหญ่
 ทำหน้าที่ในการเป็นผู้แจ้งปัญหา ความต้องการของเกษตรกรให้แก่เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ มากที่สุด รอง
 ลงมาคือการกระตุ้น ชักชวนให้เกษตรกรมีความกระตือรือร้น ในการพัฒนางานด้านปศุสัตว์ของตน
 ในขณะที่มีอพปม.ส่วนน้อยเท่านั้นที่แสดงออกในลักษณะการเป็นผู้นำโดยทำหน้าที่ในการเป็น
 วิทยากรให้แก่เกษตรกร ซึ่งก็สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อังคณา รักษตระกูลธรรมและคณะ
 (2542:37) ที่พบว่า อพปม.ทำหน้าที่ประสานและแจ้งความต้องการของเกษตรกรรายอื่นๆให้แก่เจ้า
 หน้าที่ปศุสัตว์ในระดับมาก และใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ กัมปภัต แก้วมีศรี (2545:75) ที่พบว่า

อพปม.ทำหน้าที่ให้คำแนะนำและปรึกษาการเลี้ยงสัตว์จำนวน 1 – 10 ครั้งต่อปี แต่ไม่เคยเป็นวิทยากรบรรยายเลย สำหรับกรณีนี้ ผู้ศึกษาเองมีมุมมองในลักษณะที่ว่าแท้จริงแล้วมิใช่ อพปม.จะไม่มีความรู้ ความสามารถเพียงพอที่จะทำหน้าที่ในการเป็นวิทยากรบรรยาย แต่น่าจะเป็นเพราะว่า อพปม.ผู้ประสบผลสำเร็จในการเลี้ยงสัตว์ชนิดต่างๆ หรือผู้ที่มีความรู้ไม่มีเวทีให้แสดงความสามารถมากกว่า เพราะในชีวิตจริงที่เป็นอยู่เกษตรกรกลุ่มอาชีพต่างๆ ต่างก็มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และถ่ายทอดระหว่างเกษตรกรด้วยกันอยู่ตลอดเวลา จึงนำที่หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จะเป็นผู้ที่สร้างโอกาสเหล่านี้ให้แก่ อพปม. และที่จำเป็นอย่างยิ่งอีกประการหนึ่งก็คือการที่หน่วยงานของรัฐสมควรที่จะติดต่อสื่อสาร เพิ่มเติมความรู้ รวมทั้งฟื้นฟูความรู้และกระตุ้นเตือน อพปม.อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้นอกจากจะทำให้ อพปม.ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองในสายตาของเจ้าหน้าที่แล้ว ยังจะทำให้ อพปม.มีความความรอบรู้และพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ อพปม.อยู่ตลอดเวลาอีกด้วย

2.3.8 การปฏิบัติงานด้านอาสาในการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมให้กับเกษตรกร

ผู้เลี้ยงสัตว์ พบว่า อพปม.ปฏิบัติงานอาสาด้านแนะนำชักชวนให้เกษตรกรมาใช้บริการกองทุนฯ สัตว์มากที่สุด รองลงมาคือการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรและทำกิจกรรมกลุ่มอื่นๆ ซึ่งข้อมูลผลการศึกษานี้แตกต่างจากผลการศึกษาของ กัมปัล แก้วมีศรี (2545:75) ที่พบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ทำกิจกรรมในการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน

2.3.9 การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์นัดพบเพื่อถ่ายทอดความรู้

ข่าวสารรวมถึงการนัดหมายเกษตรกรเพื่อฉีดวัคซีนและรักษาพยาบาลสัตว์ พบว่า อพปม. ส่วนใหญ่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์งานด้านปศุสัตว์ในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านการแจกจ่ายเอกสารเผยแพร่ความรู้ ไปสเตอร์ รวมถึงการใช้เครื่องขยายเสียงในหมู่บ้าน สำหรับงานประชาสัมพันธ์ที่ อพปม. ส่วนใหญ่ทำมากที่สุดคือ นัดหมายเพื่อนเกษตรกรให้มาพบเจ้าหน้าที่เพื่อการถ่ายทอดความรู้และข่าวสารด้านปศุสัตว์ รองลงมาคือการแนะนำชักชวนให้เกษตรกรทำวัคซีนและทำหน้าที่ในการนัดหมายเพื่อการทำวัคซีนและการรักษาพยาบาลสัตว์เลี้ยงให้แก่เกษตรกร สำหรับวัคซีนที่เกษตรกรมีการนัดหมายมากที่สุดคือวัคซีนป้องกันโรคในกระบือ ซึ่งผลการศึกษาเหล่านี้สอดคล้องกับกรณีการศึกษาของ กัมปัล แก้วมีศรี (2545:75) ที่พบว่า อพปม.มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านปศุสัตว์มากที่สุดในเรื่องการฉีดวัคซีนป้องกันโรค ในขณะที่ผลการศึกษาของอังคณา รักตระกูลธรรม และคณะ(2542:37) ซึ่งทำการสอบถามความเห็นของเกษตรกรผู้รับบริการจาก อพปม. พบว่าการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาดสัตว์ของ อพปม.สามารถทำได้ดีมาก ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของสรณรงค์ สุขขวลิต และวรศักดิ์ เนตรวงษ์ (2543:51) ที่พบว่าการทำหน้าที่ของอพปม.ในด้านการเป็นผู้ประสานงานป้องกันโรคระบาดสัตว์ปฏิบัติได้เหมาะสมในระดับมาก

2.3.10 ความรู้ด้านปศุสัตว์ที่สามารถให้บริการแก่เกษตรกรได้และงานที่ได้รับ

มอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ พบว่า อพปม. ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการแนะนำป้องกันโรคสัตว์และการรักษาโรคในเบื้องต้น ความรู้ความสามารถที่อพปม. มีน้อยที่สุดคือการผสมเทียมสัตว์ สำหรับงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่นั้น สิ่งที่ อพปม. ปฏิบัติมากที่สุดคือ การทำวัคซีน โดยชนิดวัคซีนที่ทำมากที่สุดคือ วัคซีนสำหรับ โค กระบือ สุนัขและแมว ตามลำดับ รองลงมาคือการรักษาพยาบาลสัตว์เบื้องต้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลศึกษาของอังคณา รักตระกูลธรรมและคณะ (2542:38) ซึ่งทำการสอบถามความเห็นของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำอำเภอ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ อพปม. สามารถปฏิบัติได้ เช่น การฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคปากและเท้าเปื่อย และโรคพิษสุนัขบ้า สามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก ส่วนการบริการผสมเทียมสัตว์ เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่า อพปม. สามารถปฏิบัติได้ในระดับน้อย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัมปัล แก้วมีศรี (2545:74) ที่พบว่าอพปม. ส่วนใหญ่มีความสามารถในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสัตว์ได้ 3 ชนิด ได้แก่ วัคซีนป้องกันโรคระบาดในโค-กระบือ โรคพิษสุนัขบ้าและโรคสัตว์ปีก

2.4 ปัญหาอุปสรรค

แม้ว่า อพปม. ของจังหวัดอ่างทอง จะได้อาสามาทำหน้าที่ดังกล่าวมาเป็นเวลานาน โดยเฉลี่ยประมาณ 5 ปีต่อรายก็ตาม แต่ผลการศึกษายังพบว่ามีปัญหาอุปสรรคหลายประการที่ อพปม. ยังประสบอยู่และเรียกร้องต้องการให้มีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อจะส่งผลให้ อพปม. สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาที่ อพปม. พบในระดับที่ค่อนข้างมากคือการขาดเวชภัณฑ์สำหรับการพยาบาลสัตว์เบื้องต้น ส่วนปัญหาในระดับปานกลางคือการขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น รวมทั้งขาดเวลาที่จะทำหน้าที่ อพปม.

จากปัญหาที่กล่าวถึงนี้อาจจะพอสรุปได้ว่ากรณีการขาดเวชภัณฑ์และอุปกรณ์ของ อพปม. เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานของรัฐ ขณะที่การที่ อพปม. ขาดเวลาในการทำหน้าที่อาสา เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัว อพปม. โดยตรง จากข้อมูลปัญหาที่พบจากการศึกษาครั้งนี้ น่าจะเป็นประเด็นที่หน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินแนวทางในการอาศัยอาสาสมัครซึ่งเป็นราษฎรมาสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ควรให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งไม่เฉพาะกรณีของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหรือกรมปศุสัตว์เท่านั้น เพราะจากแนวโน้มของสถานการณ์ของหน่วยงานภาครัฐมีความโน้มเอียงสูงมากที่อัตราบุคลากรเจ้าหน้าที่จะลดจำนวนลงเป็นลำดับ ดังนั้นการที่หน่วยงานต่างๆ กำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้างอาสาสมัครในพื้นที่เพื่อเป็นตัวประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และความสัมฤทธิ์ผลของแผนงานจึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง แต่

อย่างไรก็ตามการที่จะสร้างความพร้อมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ อุปกรณ์ ตลอดจนขวัญ กำลังใจและผลประโยชน์ให้กับตัวอาสาสมัครดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่จำเป็น

สำหรับปัญหาการขาดเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของ อพปม. จังหวัดอ่างทองนั้น ก็อาจจะสืบเนื่องมาจากการ อพปม.เหล่านี้ยังมีฐานะยากจน พื้นที่การถือครองน้อย อาชีพหลักส่วนใหญ่ยังเป็นการทำนา รายได้ต่อครอบครัวต่อปี ยังอยู่ในระดับต่ำดังเช่นที่ได้กล่าวถึงแล้วข้างต้น จำเป็นที่ อพปม.แต่ละรายจะต้องทำกิจกรรมอื่นๆ เพื่อให้ครอบครัวมีรายเพียงพอ จึงทำให้เหลือเวลาที่อุทิศให้แก่การปฏิบัติหน้าที่ อาสา ก่อนข้างน้อย แต่อย่างไรก็ตามหากพิจารณาให้ถ่องแท้จะเห็นว่า ปัญหาที่กล่าวถึงนี้เกษตรกรให้ความสำคัญในระดับปานกลางเท่านั้น หาก อพปม.เหล่านี้ได้รับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอย่างดีไม่ว่าจะเป็นการมีเวชภัณฑ์และวัสดุอุปกรณ์ซึ่งเป็นปัญหาในระดับค่อนข้างมาก อย่างเหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งการได้รับการพัฒนาศักยภาพการผลิต ให้ผลตอบแทนเป็นรายได้สูงขึ้น ได้รับความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่องและที่สำคัญที่สุด ได้รับขวัญกำลังใจจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง การขาดเวลาในการทำหน้าที่ อพปม.ก็ไม่น่าจะเป็นปัญหาสำคัญมากนักแน่นอน

สำหรับผลการศึกษาด้านความต้องการเพิ่มเติม พบว่า อพปม. จำนวนค่อนข้างน้อยที่แสดงความต้องการเพิ่มเติม โดยความต้องการที่มีมากที่สุดคือต้องการให้ภาครัฐเพิ่มค่าตอบแทนในการฉีดวัคซีน รองลงมา คือต้องการให้เพิ่มค่าตอบแทนในการสำรวจสัตว์ และต้องการด้านการอบรมเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลสัตว์เพิ่มเติม ตามลำดับ แม้ว่าหากดูจากตัวเลขจะมีเพียง อพปม.จำนวนไม่มากนักที่มีความต้องการในด้านค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามผู้ศึกษาคิดว่า น่าจะเป็นประเด็นที่หน่วยงานของรัฐควรจะนำมาพิจารณาเนื่องจากเชื่อมากกว่ายังมี อพปม.อีกจำนวนมากที่มีความต้องการในประเด็นดังกล่าวนี้ เพียงแต่ไม่กล้าตัดสินใจที่แสดงออกเป็นตัวหนังสือในแบบสอบถาม นอกจากนี้ยังเป็นข้อเท็จจริงด้วยว่าอัตราค่าตอบแทนไม่ว่าเป็นด้านการฉีดวัคซีนสัตว์หรือค่าตอบแทนในการสำรวจสัตว์ที่กรมปศุสัตว์กำหนดให้แก่อพปม.นี้ ได้ถูกใช้มาเป็นเวลากว่า 12 ปี โดยที่ยังไม่เคยมีการปรับขึ้นแต่อย่างใด

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านในจังหวัด อ่างทอง ที่นำเสนอมาแล้วทั้งหมดนี้ ผู้ศึกษาขอสรุปประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 เนื่องจากยังมี อพปม. อีกจำนวนหนึ่งยังไม่เคยเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมความรู้ด้านปศุสัตว์คังนั้ณภาครัฐ ซึ่งน่าจะหมายถึงกรมปศุสัตว์หรือแม้แต่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด อ่างทองซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในพื้นที่ สมควรอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการให้ อพปม. ทุกคนเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมหลักสูตรด้านปศุสัตว์อย่างต่อเนื่อง จากข้อมูลที่พบ อพปม. ที่ผ่านหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสูงสุด 2 ครั้งต่อราย จากระยะเวลาเฉลี่ยที่เป็น อพปม. ถึง 4.89 ปีต่อราย

3.1.2 ประเด็นที่เป็นปัญหาอุปสรรครวมถึงข้อเสนอแนะทั้งหมดที่ อพปม. ได้แสดงความคิดเห็นมาสมควรอย่างยิ่งที่หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องนำมาพิจารณาและทบทวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นที่ อพปม. มีความต้องการเวชภัณฑ์สำหรับรักษาพยาบาลเบื้องต้น รวมทั้งความต้องการค่าตอบแทนเพิ่มเติมเนื่องจากแนวโน้มที่เจ้าหน้าที่ภาครัฐจะมีอัตราค่าจ้างที่ลดน้อยลงค่าจ้างมีความเด่นชัดขึ้นเป็นลำดับ ดังนั้นความจำเป็นที่จะต้องอาศัยอาสาสมัครเหล่านี้จึงมีเพิ่มขึ้นเป็นลำดับเช่นกัน หาก อพปม. เหล่านี้มีความพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นในด้านอุปกรณ์ ค่าตอบแทน ที่เหมาะสมเป็นธรรม รวมถึงขวัญกำลังใจก็จะส่งผลให้เป้าประสงค์ของหน่วยงานภาครัฐที่กำหนดไว้สัมฤทธิ์ผลได้โดยง่าย

3.1.3 แม้ว่า อพปม. ของจังหวัดอ่างทองจะมีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวต่อปี สูงกว่าผลการศึกษาของผู้ศึกษาท่านอื่น ๆ ก็ตาม แต่ก็อยู่ในระดับเดียวกับค่าเฉลี่ยของรายได้ของประชากรในจังหวัดอ่างทองเท่านั้น ดังนั้นสมควรที่จะยกระดับรายได้ของ อพปม. เหล่านี้ให้สูงกว่าค่าเฉลี่ยของรายได้ของประชากรในจังหวัดอ่างทอง เพื่อนำไปสู่จุดดังกล่าว หน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง จึงสมควรที่จะศึกษาหาแนวทางที่จะเพิ่มศักยภาพการผลิตของ อพปม. เหล่านี้โดยใช้พื้นที่ที่มีการถือครองอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพกว่าที่เป็นอยู่ เช่น ส่งเสริมให้อพปม. ลดพื้นที่การทำนาซึ่งให้ผลตอบแทนต่ำแล้วหันมาทำการเลี้ยงสัตว์ให้มากขึ้น ใ้การศึกษาอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีฟาร์ม การเพิ่มพูนความรู้ด้านการบริหารจัดการฟาร์ม การจัดหาแหล่งเงินทุนที่ถูกลง นอกเหนือจากการให้ความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรง

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ผลจากการศึกษาในครั้งนี้มี อพปม. ค่อนข้างน้อยที่แสดงความต้องการด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม ดังนั้นจึงควรทำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการที่แท้จริงของ อพปม. ในการพัฒนางานด้านปศุสัตว์ เพื่อจะได้ทราบว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ อพปม. ต้องการและมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของ อพปม.

3.2.2 ควรทำงานวิจัย เกี่ยวกับสาเหตุที่ผู้ผ่านการฝึกอบรมอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านแล้วไม่ปฏิบัติหน้าที่ของ อพปม. เพราะจากการศึกษาพบว่า อพปม. จำนวนเกือบครึ่งที่ผ่านการอบรมอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้านแต่ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณ เพื่อเป็นการค้นหาสาเหตุที่แท้จริง ในการไม่ปฏิบัติหน้าที่ของ อพปม. ที่ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วว่าเกิดจากเจ้าหน้าที่ อพปม. หรือสาเหตุอื่น ๆ เพื่อให้เป็นแนวทางในการคัดเลือกบุคคลและใช้เป็นข้อกำหนดคุณสมบัติสำหรับการอบรมต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2527) *จิตสังคัม* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรทรวโรฒประสานมิตร
- กองแผนงาน กรมปศุสัตว์ (2534) *รายงานการวิจัย เรื่อง การปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบล* ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรุงเทพมหานคร
- กองฝึกอบรม กรมปศุสัตว์ (2545) *คู่มือการฝึกอบรมเกษตรกร หลักสูตร อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน (อพปม.)* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- กองส่งเสริมการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ (2533) *การประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์* กรุงเทพมหานคร
- กัมปพล แก้วมีศรี (2545) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน จังหวัดอุดรธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตรสาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- งามพิศ สัตย์สงวน (2538) *หลักมานุษยวิทยาวัฒนธรรม* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ธรรมสภา
- จ่านง อดิวัฒนสิทธิ์ และคนอื่น ๆ (2533) *สังคมวิทยา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- จินดา ขลิบทอง (2544) “กระบวนการวิจัยทางส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัยเพื่อการพัฒนาการส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 1 หน้า 19 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- จิรพันธ์ กาญจนจิตรรา (2522) *สังคมวิทยามานุษยวิทยาเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- เต็มศักดิ์ สุวรรณประเทศ (2521) *สังคมวิทยาเบื้องต้น* พิษณุโลก วิทยาลัยครูพิษณุโลกสงคราม
- นที ขลิบทอง (2543) “การสร้างผู้นำในงานส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* หน่วยที่ 12 หน้า 89 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์

- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2543) "แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการพัฒนา" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา* หน้าที่ 1 หน้า 26-27 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ และจินดา ขลิบทอง(2544) "แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำในงานส่งเสริมการเกษตร" ใน *เอกสาร การสอนชุดวิชาการเป็นผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ และจิตวิทยาสำหรับเกษตรกร* หน้าที่ 3 หน้า 101 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พจน์ภีรัชต์ เนียมจ้อย (2540) "การยอมรับบทบาทอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบล(อพปต.) ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์: ศึกษากรณีเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ จังหวัดสิงห์บุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนาสังคม) สาขาวิชา การวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พรรณี ทะนันชัย และภัทรวรรณ ลำดี (2545) "การเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบล(อพปต.)" ใน *พื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานปศุสัตว์เขต 6 กองฝึกอบรม กรมปศุสัตว์*
- พรชุลย์ นิลวิเศษ (2545) "ผู้นำและการเป็นผู้นำในองค์กร" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการองค์กรพัฒนาเพื่อส่งเสริมการเกษตร* หน้าที่ 12 หน้า 6-28 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- ภิญโญ สาธร (2519) *หลักบริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ยนต์ ชุ่มจิต (2528) *สังคมศึกษา* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ราชบัณฑิตยสถาน (2535) *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานี พุทธศักราช 2525* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์
- วินิจ เกตุขำ และ คำเพชร วัชรสุภสกุล (2522) *กระบวนการกลุ่มศึกษา* กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ศรณรงค์ สุภขวลิต และวรงค์ดี เนตวงษ์(2543) "การศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน และความต้องการฝึกอบรมเพิ่มเติมของอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบล(อพปต.) ที่ผ่านการฝึกอบรมในปี 2541 ในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 3" *วารสารวิชาการปศุสัตว์เขต 4* 7,16 (ตุลาคม 2545-พฤษภาคม 2546):46-52
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2527) *ทฤษฎีและการปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์อักษรพัฒนาพานิชย์

- สงวน สุทธิเลิศอรุณ จำกัด ค้วงสุวรรณ และชิตพิงษ์ ธรรมานุสร (2522) *จิตวิทยาสังคม* นนทบุรี
ชัยศิริการพิมพ์
- สนิท สมัครการ (2510) *มานุษยวิทยาเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาดไทย กรม
ราชทัณฑ์
- สมเกียรติ กลิ่นสุคนธ์ (2539) "การประเมินผลการฝึกอบรมอาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน
(อพปม.) จังหวัดตราด ปี 2539" *วารสารปศุสัตว์เขต 2* 3, 4 (กุมภาพันธ์ 2544): 114
- สมศักดิ์ ประสิทธิ์เมตต์ (2540) "การวิจัยประเมินผลการฝึกอบรม อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน
บ้าน (อพปม.) จังหวัดนครสวรรค์ ปี 2540" 26-32
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง (2546) "ข้อมูลการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด
อ่างทอง" (อัดสำเนา) หน้า 17-21
- สุขุม ศรีบูรินทร์ (2525) *สังคมวิทยาเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุชา จันทร์เอม (2524) *จิตวิทยาเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- สุดา ภิรมย์แก้ว (2541) *มนุษย์กับสังคม* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- โสภา ชูพิชัยกุล และ อรทัย ชื่นมณุษย์ (2518) *จิตวิทยาสังคม* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์การ
ศาสนา
- อมรรัตน์ วรรณโชติ (2544) "การประเมิน หลักสูตร อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำตำบล(อพปด.)
สำนักงานปศุสัตว์เขต 5" *วารสารวิชาการปศุสัตว์เขต 5* 4, 1 (ตุลาคม-มกราคม): 56
- อรุณ รักธรรม (2517) *หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิช
- อังคณา รักตระกูลธรรม และ คณะ (2542) การประเมินผลการฝึกอบรม หลักสูตร อาสา
พัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน (อพปม.) ในเขต 9 ปีงบประมาณ 2540 หน้า 35-42
- อังคณา รักตระกูลธรรม และคณะ สุวรรณ โพธิ์ศรี (2540) การประเมินผลการฝึกอบรม อาสา
พัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน (อพปม.) ปี 2538-2539
- อุทัย หิรัญโต (2526) *สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา มานุษยวิทยา* กรุงเทพมหานคร โอเคียนสโตร์
- Halpin, Adrew W. (1966) *Theory and Research in Administration*. New York, Macmillan
Company อ้างถึงใน พจนัภิรัชต์ เนียมจ้อย (2540) "การยอมรับบทบาทของอาสา
พัฒนาปศุสัตว์ ประจำตำบล ของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์: ศึกษากรณีเกษตรกรผู้เลี้ยง
สัตว์จังหวัดสิงห์บุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนา

สังคม) สาขาวิชา การวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์

Sarbin, Theodore R. (1972) *International Encyclopecia of the Social Sciences Vol. 13*

and 14 New York. pp 546 อ้างถึงใน เกศรา อคฺลยพิจิตร (2533) “การยอมรับบทบาทพัฒนากรเขตชานเมือง: ศึกษาเปรียบเทียบการคาดหวังบทบาทพัฒนากร โดยพัฒนากรและโดยคณะกรรมการสภาตำบล” วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ(แบบสัมภาษณ์)

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ(แบบสัมภาษณ์)

1. นางสาววิวรรณ วิริยะภาค

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 1
สำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 1 จังหวัดปทุมธานี

2. นายสุรชน ต่างวิวัฒน์

ตำแหน่ง ปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง
สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์อาสาพัฒนาปศุสัตว์ประจำหมู่บ้าน

6.อาชีพเสริม(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ทำนา () 2 ทำไร่ () 3 ทำสวน
 () 4 รับจ้าง () 5 ค้าขาย () 6 เลี้ยงปศุสัตว์
 () 7 อื่น ๆ (ระบุ).....

7. รายได้ทั้งหมดของครอบครัวเฉลี่ยต่อปี ประมาณ.....บาท

8. มูลค่าผลผลิตทางการเกษตรที่นำมาบริโภคในครัวเรือนทั้งหมดประมาณปีละ.....บาท

9. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด.....คน

10. ขนาดพื้นที่ถือครองทั้งหมด

- () 1 เป็นของตนเอง.....ไร่
 () 2 เช่าผู้อื่น.....ไร่
 () 3 อื่น ๆ (ระบุ).....จำนวน.....ไร่

ส่วนที่ 2 บทบาทของอาสาพัฒนาปศุสัตว์

11. ท่านปฏิบัติงานด้านอาสาปศุสัตว์มาแล้ว เป็นระยะเวลา.....ปี(หากเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)

12. อะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้ท่านมาทำหน้าที่อาสาพัฒนาปศุสัตว์

- () 1 เนื่องจากมีอาชีพเลี้ยงปศุสัตว์ () 2 ผู้นำหมู่บ้านชักชวน
 () 3 เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ชักชวน () 4ญาติ/เพื่อนบ้านชักชวน
 () 5 อื่น ๆ (ระบุ).....

13. หลังจากที่ได้เป็นอาสาพัฒนาปศุสัตว์แล้ว ท่านเคยเข้ารับการอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่ให้ความรู้ซึ่งนำมาใช้ในการปฏิบัติงานอาสาพัฒนาปศุสัตว์ได้บ้างหรือไม่

- () 1 ไม่เคย
 () 2 เคย

2.1 หลักสูตรอาสา ฯ ทบพวน.....ครั้ง

2.2 หลักสูตร (ระบุ.....).....ครั้ง

2.3 หลักสูตร (ระบุ.....).....ครั้ง

14. หลังจากที่ได้เป็นอาสาพัฒนาปศุสัตว์แล้ว ท่านเคยได้ไปศึกษาดูงานด้านปศุสัตว์ในท้องถิ่นเพิ่มเติม บ้างหรือไม่

- () 1 ไม่เคย
 () 2 เคย จำนวน.....ครั้ง

15. ชนิดสัตว์ที่เลี้ยงในขณะนี้

- () 1 ไม่ได้เลี้ยงปศุสัตว์
 () 2 โคเนื้อ จำนวน.....ตัว ระยะเวลาที่เลี้ยงมาแล้ว.....ปี
 () 3 โคนม จำนวน.....ตัว ระยะเวลาที่เลี้ยงมาแล้ว.....ปี
 () 4 กระบือ จำนวน.....ตัว ระยะเวลาที่เลี้ยงมาแล้ว.....ปี
 () 5 สุกร จำนวน.....ตัว ระยะเวลาที่เลี้ยงมาแล้ว.....ปี
 () 6 สัตว์ปีก จำนวน.....ตัว ระยะเวลาที่เลี้ยงมาแล้ว.....ปี
 () 7 อื่น ๆ (ระบุ).....จำนวน.....ตัว ระยะเวลาที่เลี้ยงมาแล้ว.....ปี

16. ท่านเลี้ยงสัตว์อย่างไร

16.1 ชนิดสัตว์

1. พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 เลือกลีขิงสัตว์พันธุ์ดี () 2 คัดเลือกสัตว์ที่มีลักษณะไม่ดีทิ้ง
 () 3 เลือกใช้พ่อ-แม่พันธุ์ที่มีลักษณะดี
 () 4 อื่น (ระบุ).....

2. อาหารและการให้อาหาร(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ให้อาหารที่มีสารอาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ
 () 2 ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ
 () 3 ใช้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากร้าน/บริษัท
 () 4 ใช้อาหารผสมเองโดยซื้อเฉพาะหัวอาหาร
 () 5 ผสมอาหารเองทั้งหมด
 () 6 อื่น ๆ (ระบุ).....

3. การป้องกัน/กำจัดโรคระบาดสัตว์(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ถ่ายพยาธิภายในให้แก่สัตว์ () 2 กำจัดพยาธิภายนอก
 () 3 ทำวัคซีนป้องกันโรคตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์
 () 4 อื่น ๆ (ระบุ).....

16.2 ชนิดสัตว์

1. พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 เลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี () 2 คัดเลือกสัตว์ที่มีลักษณะไม่ดีทิ้ง
 () 3 เลือกใช้พ่อ-แม่พันธุ์ที่มีลักษณะดี
 () 4 อื่น(ระบุ).....

2. อาหารและการให้อาหาร(ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ให้อาหารที่มีสารอาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ
 () 2 ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ
 () 3 ให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากร้าน/บริษัท
 () 4 ให้อาหารผสมเองโดยซื้อเฉพาะหัวอาหาร
 () 5 ผสมอาหารเองทั้งหมด
 () 6 อื่น ๆ (ระบุ).....

3. การป้องกัน/กำจัดโรคระบาดสัตว์(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ถ่ายพยาธิภายในให้แก่สัตว์ () 2 กำจัดพยาธิภายนอก
 () 3 ทำวัคซีนป้องกันโรคตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์
 () 4 อื่น ๆ (ระบุ).....

16.3 ชนิดสัตว์

1. พันธุ์สัตว์และการปรับปรุงพันธุ์สัตว์(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 เลือกเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี () 2 คัดเลือกสัตว์ที่มีลักษณะไม่ดีทิ้ง
 () 3 เลือกใช้พ่อ-แม่พันธุ์ที่มีลักษณะดี
 () 4 อื่น(ระบุ).....

2. อาหารและการให้อาหาร(ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ให้อาหารที่มีสารอาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ
 () 2 ให้อาหารตามความต้องการของสัตว์แต่ละระยะ
 () 3 ให้อาหารสำเร็จรูปที่ซื้อจากร้าน/บริษัท
 () 4 ให้อาหารผสมเองโดยซื้อเฉพาะหัวอาหาร
 () 5 ผสมอาหารเองทั้งหมด
 () 6 อื่น ๆ (ระบุ).....

3. การป้องกัน/กำจัดโรคระบาดสัตว์(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ถ่ายพยาธิภายในให้แก่สัตว์ () 2 กำจัดพยาธิภายนอก
 () 3 ทำวัคซีนป้องกันโรคตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์
 () 4 อื่น ๆ (ระบุ).....

17. การเป็นผู้นำหรือเกษตรกรตัวอย่างด้านปศุสัตว์แก่เพื่อนบ้านผู้เลี้ยงสัตว์คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 มีโอกาสเข้ารับการถ่ายทอดเทคโนโลยีใหม่ ๆ จากเจ้าหน้าที่เป็นกลุ่มแรกๆ
 () 2 เคยเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ด้านปศุสัตว์แก่เกษตรกรในหมู่บ้าน
 () 3 เคยให้คำแนะนำแก่เพื่อนเกษตรกรในการประกอบอาชีพด้านปศุสัตว์
 () 4 ช่วยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการผลิตปศุสัตว์ของหมู่บ้าน
 () 5 เคยไปแจ้งปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้านให้เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ทราบ
 () 6 เคยชักชวน/กระตุ้นให้เกษตรกรในหมู่บ้านเกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาการเลี้ยงปศุสัตว์ เช่น การเลี้ยงสัตว์พันธุ์ดี ให้อาหารดี มีการป้องกันโรคสัตว์
 () 7 ประสานงานเรื่องการจำหน่ายผลผลิตหรือจัดหาปัจจัยการผลิต เช่น พันธุ์สัตว์อาหารสัตว์

18. ท่านได้ปฏิบัติงานอาสาในด้านการรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ชักชวนชี้แจงให้เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์เข้าร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม เช่น ช่วยกันจัดทำฟางอัดฟ่อนเพื่อเป็นอาหารสำรอง
 () 2 แนะนำชักชวนให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์ต่างๆ เช่น กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม
 () 3 แนะนำชักชวนให้เกษตรกรมาใช้บริการกองทุนยาสัตว์ประจำหมู่บ้าน
 () 4 แนะนำชักชวนให้รวมกลุ่มจำหน่ายสินค้าปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์สัตว์
 () 5 อื่น ๆ (ระบุ).....

19. ท่านได้ช่วยเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในการประชาสัมพันธ์ด้านปศุสัตว์และนัดพบเพื่อถ่ายทอดข่าวสาร ความรู้อย่างไรบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 นำโปสเตอร์ข่าวสาร/ความรู้ด้านปศุสัตว์ไปติดประกาศในที่ชุมนุมของหมู่บ้าน
- () 2 นำเอกสารเผยแพร่ข่าวสาร/ความรู้ด้านปศุสัตว์ไปแจกจ่ายให้เพื่อนเกษตรกร
- () 3 ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร/ความรู้ด้านปศุสัตว์ผ่านเครื่องขยายเสียงในหมู่บ้าน
- () 4 นัดเพื่อนเกษตรกรให้มาพบเจ้าหน้าที่ของกรมปศุสัตว์เพื่อรับการถ่ายทอดข่าวสาร/ความรู้ด้านปศุสัตว์
- () 5 แนะนำ/ชักชวนให้เพื่อนเกษตรกรทำวัคซีนชนิดต่าง ๆ ให้แก่สัตว์เลี้ยงตามโปรแกรมเพื่อป้องกันโรคระบาด
- () 6 อื่น ๆ (ระบุ).....

20.ท่านได้ปฏิบัติงานอาสาในด้านการนัดหมายเกษตรกรให้กับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เพื่อการฉีดวัคซีนหรือรักษาพยาบาลให้แก่สัตว์เลี้ยงหรือไม่

- () 1 ไม่เคย
- () 2 เคย
 - () 2.1 วัคซีนสำหรับโค กระบือ
 - () 2.2 วัคซีนสำหรับสุกร แพะ แกะ
 - () 2.3 วัคซีนสำหรับสัตว์ปีก
 - () 2.4 วัคซีนสำหรับสุนัข/แมว
 - () 2.5 อื่น ๆ (ระบุ).....

นัดหมายเกษตรกรเพื่อการรักษาพยาบาลสัตว์เลี้ยง

- () 1 ไม่เคย
- () 2 เคย
 - () 2.1 การทำหมันและการตอน
 - () 2.2 การรักษาและผ่าตัด
 - () 2.3 การวินิจฉัยโรค
 - () 2.4 อื่น ๆ (ระบุ).....

21. ท่านได้ปฏิบัติงานอาสาในการช่วยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในด้านการบันทึกข้อมูลต่อไปนี้หรือไม่

ข้อมูลที่บันทึก	(จำนวน)ครั้ง/ปี
() 1 จำนวนครัวเรือนที่เลี้ยงปศุสัตว์	
() 2 จำนวนสัตว์ที่มีในหมู่บ้าน	
() 3 จำนวนสัตว์ป่วยหรือตายจากการเกิดโรคระบาด	
() 4 จำนวนสัตว์ที่ประสบภัยธรรมชาติ	
() 5 อื่นๆ (ระบุ) 1..... 2.....	
() 6 ไม่เคยสำรวจ เหตุผล.....	

22. ความรู้ด้านปศุสัตว์ที่ท่านสามารถให้บริการแก่เกษตรกรได้(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 การวินิจฉัยโรคสัตว์เบื้องต้น
- () 2 รักษาโรคในเบื้องต้น
- () 3 การผสมเทียม
- () 4 การแนะนำความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์
- () 5 การแนะนำความรู้ด้านการป้องกันโรคสัตว์
- () 6 การทำคลอดสัตว์
- () 7 การฉีควัคซีน
- () 8 อื่น ๆ (ระบุ).....

23. ท่านเคยได้รับมอบหมายให้ไปปฏิบัติงานอาสาพัฒนาปศุสัตว์ในเรื่องต่อไปนี้หรือไม่(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1 ฉีควัคซีน (ระบุชนิดสัตว์).....
- () 2 ผสมเทียม
- () 3 รักษาพยาบาลสัตว์เบื้องต้น
- () 4 ตอน/ทำหมัน (ระบุชนิดสัตว์).....
- () 5 อื่น ๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคด้านต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอาสา

ปัญหาอุปสรรค	มาก (5)	ค่อนข้าง มาก (4)	ปาน กลาง (3)	ค่อนข้าง น้อย (2)	น้อย (1)
24. ด้านความรู้ความสามารถที่ใช้ส่ง เสริมแนะนำต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ในหมู่บ้าน					
25. ด้านงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์					
26. ด้านความร่วมมือของเกษตรกรผู้ เลี้ยงสัตว์ในหมู่บ้าน					
27. ด้านเวลาในการปฏิบัติงานอาสา					
28. อื่น(ระบุ)					

ข้อเสนอแนะ

() 1

() 2

() 3.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพัชราภรณ์ แก้วน้ำใส
วัน เดือน ปีเกิด	3 มกราคม 2506
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
ประวัติการศึกษา	วท.บ.(สัตวศาสตร์) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปี 2539
สถานที่ทำงาน	สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอ่างทอง อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง
ตำแหน่ง	นักวิชาการสัตวบาล 5